

PAMIĘTNIK

HISTORYCZNO—POLITYCZNO
EKONOMICZNY.

Roku Siódmego Część XII.

G K U D Z I E N 1788.

I.

*Projekt Etatu Woysk Rzeczypospolitey
Prześwietnym Skonfederowanym Sta-
nom, na Seymie 1788. podany przez
J. O. Xiążęcia Jmości Stanisława
Poniatowskiego P. W. W. X. Litt:
Gen; Leyt: W. Koron; Szefa Gwar-
dy pieşzey Koronney.*

GDy już wyrokiem swoim uchwali-
ły Seymuiące Rzeczypospolitey Stany,
utrzymywać sto tysięcy Woyska Kra-
iowego, należy teraz iak nayuważniey
pomysleć, ażeby ustawa ta uskuteczni-
oną została, i bez zbytniego Obywate-
low. uciśnienia, i bez uszkodzenia Rol-

Grudzień 1788.

Ttt

nięstwa, które będąc zasada wszystkich potrzeb, jest oraz bogactw Kraiu Naszego iedynym źródłem.

Zważywszy bacznie sytuacyą i ludność Prowincyi Polskich, zmiarkowawszy tudzież ilość, do jakiej dochody publiczne, przy naywiększey Obywatelow gorliwości, pomnożone być mogą; zdaie się, iż nayprzyzwoiciej i naywzględniey na wszystkie okoliczności, dopełnionym będzie przepis Prawa, trzymając w czasie pokoju 60,000 zawsze gotowego, dobrze płatnego, i aktualny Etat Woyłkowy składającego Zołnierza; a mając 40,000. w proporcyi Dymow w całym Kraiu zapisanego, i do Brygad, Pułkow, Regimentów Konnych i Piesznych przyłączonego, które to 40,000. w przypadku Woiny bez naymnieyszey zwłoki do Sztabow swoich przystawionemi być powinny. Wiadomo jest z doświadczenia, że takowy Zołnierz może być we dwóch Miesiącach wymusztr-

wanym a pomieszanym między dawniey słuźącemi, łatwo się usposobi do wszelkich czynow Woyzkowych. Będzie i owfzem zdrowszym, będzie silnieyszym i wytrzymalszym na wojenne trudy, bo nie w gnusności garnizony, ale ciągle w rolniczych pracach zostawał.

Lecz, że i 60,000. Zołnierzy zawsze trzymanych, a oderwanych od roli, byliby nietylko nieużytecznemi w czasie pokoju, ale ieszcze istotnie szkodliwemi dla Kraiu; przeto i ta liczba może być od Kawaleryi w czwartey części Gemeynów, a od piechoty w połowie urlopowaną. wyiąwszy czas musztry i obozow od dnia 1. Miesiaca Kwietnia, do dnia ostatniego Miesiaca Maia, w którym przeciągu zppełny komplet 60,000. znaydować się powinien.

Z oszczędzanej corocznie za dzieśc Miesięcy opłaty urlopowanego w tey proporcyi Woyzka, składać się bę-

dzie fundusz Rzeczypltey, z którego nayprzed Kofzary po wszystkich mieyfcach do Konfyftencyi Woyska wyznaczonych, wystawione i utrzymywane bydź mają. Wszak znaioma wszystkim nizezemność Miałt i Miałteczek Naszych; a razeni wiadome narzekania Obywatelow na kwaterowanie Zołnierza. Z tego funduszu pomnożone i opatrzone zoftanie Woysko w Artylleryą, amunicyą, rynnztunki i wszelkie potrzeby woienne. A pozofłale od wydatków tych superaty, formować będą kassę woienneą, którey ruszyć nie będzie można, tylko w przypadku wojny.

O formowaniu Woyska.

Stofównie do poprzedzających myśli i przełożeń, a razem do sposobu, jakim w obcych Kraiach utrzymywane są Woyska, gdzie Jazda czwartą, Artyllerya zaś trzynastą lub czternastą część Piechoty składa, dokompleto-

wawfzy aktualnie w służbie będące
Brygady Kawaleryi Narodowej, Pułki
lekkie, Regimenta Konne, Pieśze, i
Altylleryą; uformnie się następujący
Etat Woyska Oboyga Narodów.

**SZTAB GENERALNY JAK
TERAZ JEST.**

Głów

Sztab Generalny Woyska Ko ron-
nego według układu Nro. 1. wynosi 37.

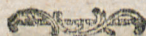
Sztab Generalny Woyska Litew-
skiego podług Nro. 2 wynosi - 25.

Summa Sztabu General: - 62.

J A Z D A.

6 Brygad Kawaleryi Narodowej,
to jest 4. w Koronie i 2. w Li-
twie, każda do do 1529 Głów
powiększona według układu tu
przyłączonego Nro: 3 wynosi 9.174.

6. Pułków Lekkiej Jazdy uformo-
wane z dwóch Koronnych, a pię-
ciu Litewskich, z których będą

złożone trzy z Chrześcian, a drugie trzy z Narodu Tatarskiego, według Nro: 4. każdy do 635.

Głów pomnożony, uczyni - 3.810.

Regiment Gwardyi Koronney, przy swoim teraznieyszym Etacie zostawiony, wynosi - 465.

4. Regimenta Dragonii, z Gwardyą konna Litewską, każdy do 640.

Głów pomnożony, według Nro: 5.

wynosi - - - - - 2.560.

Summa Jazdy - 16,009.

ARTYLLERYA, INZENIEROWIE, I PONTONIEROWIE.

Korpus Artylleryi Koronney podług Nro: 6. wynosi - - - - - 2,074.

Korpus Artylleryi Litewskiej podług Nro: 7 wynosi - - - - - 1,037.

Korpus Inzenierow według Nro: 8. wynosi - - - - - 126.

Batalion Pontonierów podług Nro: 9. wynosi - - - - - 340.

Summa Artyl: Inzen: i Ponton: - 3.577.

PIECHOTA.

Regiment Gwardyi Pieszey Koron-
ney podług Nro: 10 wynosi - 1 943.

Regiment Gwardyi Pieszey Litewik:
podług Nro: 10. wynosi 1,943.

4. Chorągwie Buławy Wielkiej i
Polney, 2. w Koronie i 2. w Litwie,
każda według Nro: 11. do 144.
Głów pomnożona, wynosi - - 576.

20. Regimentów Pieszeych z Batalio-
nem Fyzylarów na Regimenta po-
dzielonym, to jest: 14. w Koronie
i 6. w Litwie, każdy podług Nro:
12. do 1,844 Głów powiększony,
wynosi - - - 36,880.

Summa Piechoty - 41,342.

Summa całego Woyska - 60,990.

W Etacie tym Kawalerya przewyż-
sza znacznie czwartą część Piechoty
dla tego, ażeby w przypadku Woyny
łatwieysze było dokończenie Wo-
yska, pomnażając prawie już tylko fa-

meo pieszego Żołnierza, którego wystawić daleko suadniey, i uspołobić nie równie prędzey można, a niżoli konnego. Regiment Gwardyi Pieszey Koronney zredukowałem z 24. kompanii do 18 oddając 6. kompanii Regimentowi Gwardyi pieszey Litewskiej; które dwie Gwardye przy równey liczbie Gemeynów z innemi pieszymi Regimentami, napotym oprócz ich powinności u Najjaśnieyszego Pana, całą Garnizonową służbę Warszawską czynić będą; ażeby Regiment pieszey corocznie teraz do Warszawy kommanderowany, mógł na Prowincyi konfystować. Większey liczby Officyerów w tych Regimentach w proporcyi innych, wyciąga służba Królewska i Garnizonowa Warszawska.

Sztabs Officyerowie powinni mieć kompanie, dla dania innym Kommandantom kompanii, przykłady rządności, inaczey trzebaby Sztabs Officyerom tyle dołożyć, ile teraz traktamentu,

iako kompanii Komendanci mają, iako też gażę Sztabs-Kapitanów powiększyć. Nie doznano wielkich pożytków w Wojskach, w których kompanie Sztabs-Oficyerom odebrano.

Za pomnożeniem liczby Woyska i uregulowaniem, które Regimenta mają z sobą razem obozować, wynika potrzeba przyczynienia liczby Dywizyów; ale to przyczynienie iako będące ostatnim prawie dziełem w urządzeniu Woyska generalnym, może później nastąpić, podług wymiarkowaney potrzeby.

Względem umundurowania Żołnierza, sądziłbym, iż kolor granatowy do zwierzchniego, a biały do spodniego Munduru będzie dla całego Woyska nayprzyzwoitszym i naytrwalszym (* Kawalerya Narodowa karmazynowemi obfzlegami, i guzikami białemi;

(*) Osobliwie dla tego, że będzie można używać sukna Kraiowego.

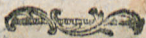

Jazda lekka z Dragonią, ponsowemi obfzlegami i guzikami białemi; Piechota ponsowemi obfzlegami i guzikami żółtymi; a oprócz tego Brygady, Pułki, i Regimenta Cyframi Woiewodztw na guzikach różnić się będą mogły.

O Rekrutowaniu.

Spofod terażnieyszy rekrutowania, i dla Woyska trudny, i dla Obywatelów przykry, za powiększeniem liczby Woyska byłby nierównie trudnieyszym i uciążliwszym. Zaradzając temu, możnaby każdemu Korpusowi kanton, albo pewną część Kraiu względnie do liczby Gemeynów i do osiadłości wyznaczyć, z któreyby potrzebni Rekruci dostarczaniem byli, a obrani w każdym Woiewodztwie na Seymikach Kommissarze, którzy w Sądzie Cywilno-Woyskowym zasiadać będą zatrudnią się tym dostarczaniem, w następujący spofob:

Generalowie kommanderujący Dywizjami obieżdżając i lustrując swoje Korpusy w Miesiącu Maiu, zmiarkują wielu Żołnierzy, którzy o Abszeyt tylko w czasie lustracyi dopraszać się będą mogli, Kapitulacye swoje wysłużyło, i o potrzebney Rekrutow liczbie Kommissarzom doniosą. Ci za odebraniem takowego doniesienia, obwieszczą wszystkim Possessorow, ażeby podług uczynionego raz dyspartymentu stołownego do liczby dymów i mieszkańcow, każdy z nich do Sztabowey kwatery należytość swoię przystawił. Possessorowie kazawszy przed sobą stanąć wszystkim ludziom do noszenia broni, zdatnym, wyjąwszy iedynakow, gospodarzow, rzemieślnikow, i kupcow, mogą im rozkazać losy ciągnąć, i potrzebną liczbę Rekrutow do Sztabu na dzień S. Michała odeśłą

Tam w przytomności wyżey rzeczonych Kommissarzow, tudzież Sztabs-Officyerow Regimentu, Regimens Fel-

czera, i Doktora lub Cyrulika miejscowego, przyprowadzeni Rekruci, mierzonemi, examinowanemi i rewidowanemi będą, i kapitulacyą otrzymaia, a Kommissarzom kwit od Regimentu wydany będzie, który potym do Kommissyi Woyskowej w kopii Autentycznej, ma być odesłany.— Co się tyce Rekrutow, ci powinni mieć figurę ciała przyzstoyną, być zupełnie zdrowi, nie młodszy za lat 18. ani starszy nad lat 30. nie złoczyńce, ani w jakimkolwiek Woysku lub Sądzie od czci odsądzony, miarę wzrostu powinni mieć przynajmniej 70 cali łokcia Warszawskiego do Piechoty, a 72. do Jazdy. Ktoby nie był w sposobności dostawienia Rekruta, zapłacić ma za niego Regimentowi Złt: 100 na lat ośm, a te pieniądze będą dostarczaiące na zawerbowanie innego człowieka na to miejsce przez czas wyrażony. Spodziewać się, iż Rzeplta ułatwiając rekrutowanie, albo ten sposob przyimie,

albo inny podobny wynaydzie, nie nazaczyłem żadnego funduszu na werbunki.

Ażeby dostarczenie Rekrutow w czasie pokoju, iak naymniey uciążliwym było dla Obywateli, i ażeby dezercye, których częstokroć przyczyną bywa nadto ostre z Żołnierzem obchodzenie się, nie pomnażały teyże uciążliwości, należy obwarować: *Nayprzód*: ażeby Oficyerowie starali się iak naywięcey, ile możności, dostawiać ustroienia za werbowanych ludzi. *Powtóre*: ażeby w przypadku dezercyi przystawionego z Dobr rekruta, Dziezic lub Possessor nie pie pierwey obowiązany był innego na zbiegłego mieysce dostarczyć, tylko aż w dzieściec lat, ieżeli Rekrut ów był Włóścianem Dobr iego własnych; ieżeli zaś był człowiekiem zagranicznym, albo z obcych Dobr przechodniem, tedy we cztery lata. *Pótrzecie*: aby każdy Obywatel, gdy tego potrzeba dla gospodarstwa osądzi,

mógł danego Rekruta po trzech latach odslużonych pozyskać, przystawiając na jego miejsce innego, *Poczwarte*: ażeby każde Woiewodztwo raz na zawsze uwiadomione było o liczbie Rekrutów, których dostarczać ma w proporcji osiadłości swoiey, i stosownie do dyspartamentu, który zrobionym będzie według obszerności i ludności Woiewodztwa, oraz liczby Woyska w nim konfystować mogącego. Ułożenie atoli te służyć ma iedynie na czas pokoju, bo w czasie Woyny powiększone potrzeby, i gwałtowna konieczność onych opatrzenia, pewnego przepisu mieć nie mogą. *Popiąte*: ażeby Żołnierz od Roli wzięty nie zapomniał robot wieyskich przez długie od nich odwykniemie, lub ochoty do nich nie utracił, rzeczą iest sprawiedliwą i potrzebną, aby żołnierze nie zawsze iedni, ale koleją co raz inni urlopowanemi byli; tudzież aby Rekrut oddany w roku ośmnałym, do lat ośmiu, ma-

iący zaś nad dwadzieścia cztery, do lat pięciu Kapitulaoyą odbierał, a dłużey służyć nigdy obowiązany nie był.

Warunki te uczynią, że ciężar dostarczania Rekrutow, lżeyszym nie równie dla Obywatelów stanie się. Po dlegać zaś jemu powinny wszystkie iakieykolwiek natury Dobra bez żadney excepcyi, które bardzo mało czuć będą, dzieląc go pomiędzy sobą równym wymiarem; przeciwnie zaś iedne od niego wyłączając, a zwałając na inne, nastąpiłby niechybnie upadek Dobr uciążonych, z istotną dla Kraiu całego szkodą. (*) Nakoniec przez to iednostayne na wszystkie Dobra Rekrutow rozdyfpartymentowanie, nastąpi i to, że wczasie pokoju wszyscy Obywatele, iako równie interessowani, większą

(*) *Przedziwnie i bardzo słusznie! nie iak dotąd bywało, co wiele ciężarów na same Królewsczyczyny i Duchowne zwałano Dobra, iakby to ich mieszkańcy nie iedney Rzeczypospolitey byli poddanemi.*

mieć będą na Wojsko, iego potrzeby, i porządek w nim pilność, a w przypadku Woyny, łatwo będzie w całym Kraiu znaleźć potrzebną liczbę ludzi zdatnych i już usposobionych do nożenia broni.

O Lokacyi.

Dla zapobieżenia wszelkim przykrościom z teraznieyszey Wojska lokacyi wynikającym, które byłyby nie równie większe za pomnożeniem liczby Żołnierza, tudzież dla zabezpieczenia karności, subordynacyi, i dla zapobieżenia dezercyi, jest nieodbitą i nieuchronną potrzebą po wszystkich mieyscach do Konfystencyi Wojska wyznaczonych, budować drewniane na łokieć podmurowane Koszary, które z części lennugu Urlopowanych wystawione, utrzymywane, i opalane bydź mogą. (*) Dla

---

(*) W wielu miastach i miasteczkach Po-ŕezuickie domy, mogłyby bydź

Mufztry przynaymniey Szwadronami lub Batalionami każda Brygada, Pułk, i Regiment w znaczniejszych Kantonu swojego Miastach konfystować będą. Przez takowy rozkwaterowania sposób, i służba Woyskowa nie ponieſie uſzczerbku, i cyrkulacya pieniędzy zrówna ſię w całym Kraiu.

Kwaterowanie Zołnierza, żywienie iego, doſtarczanie furazu nie tylko dla konia od ſłużby, ale i dla innych koni, które wielu z Woyskowych na ſwòy zylk hodować zwykli, przeiazdy po Kraiu nie w potrzebie ſłużby, ale nayeſciey dla właſnych intereſſow, a wymaganie za nieprzyzwoitą cenę furazu i prowiantu; ſą to znaczniejsze przykroſci, których dziś Obywatele doznaią, a którym zaradzić inaczey nie

---

*na koſzary obròcone. albo za przykła-
dem Pruſkim, Baſzty i Bramy
ſtaroſwieckie, mogłyby bydź demo-
tiowane, ażeby dodały materyalu
na Koſzary.*

Grudzień 1788.

Üau

podobną tylko mieszcząc Regimenta
wszystkie w Koszarach.

Tym sposobem nie tylko zapobieży
się wspomnianym nieprzyzwoitościom,
rozwalniającym karność Woytkową,
ale iefzcze i ta wyniknie dla Obywate-
lów karzyć, iż w czasie tannym, gdy
większa będzie trudność w opłacaniu
podatkow publicznych; Officyerowie
wyżsi mogą zawierać Kontrakty o fu-
raż, na którego złożenie znaydą za-
wsze wygodne mieysca w Koszarach.
Co zyskiem będzie dla Ekonomiki Kra-
iowey, a przyspobieniem dobrego fu-
rażu dla koni, i prowiantu dla Woytka.
A iezeli w innych Kraiach przy bardzo
ostrey subordynacyi, i ziednoczoney
nad Woytkiem władzy, powszechnie u-
znano potrzebę mieszczczenia Zołnierza
w Koszarach, potrzeba ta nierównie
mocnieyszą iest w Polszcze; gdzie
Zołnierz lubo w małej liczbie będący,
nawyki wiele sobie pozwalając, i gdzie
forma rządu nie dozwalając w niczyje

w szczególności ręce oddać zupełney nad Woyskiem władzy, tym ją mniej silną zostawia, że między wielą Osobami podzieloną być musi.

O Placy.

Zołnierz powinien z lenungu na najpierwsze potrzeby swoje mieć dostarczenie przyzwoite, inaczey trudnoby excessom rozmaitym zabezpieć. Wyrażona dla każdego Woyskowego, na przyłączonych układach. Numerami oznaczonych placa, zdaie się być tak uproporcyonowana, że można wszystkich nazwać w miarę i dobrze płatnemi. Wszyscy Sztabs Officyerowie, i Adiutańci od Jazdy i od Piechoty, mają wyznaczoną równą Gagę, bo k:ż ly z nich obowiązany jest konie utrzymywać do służby. Podobnaż zachowałem równość względem Regiment-Kwatermistrzów, Audytorów, i Regiment-Felczerów, bo i tych powinność

w każdym Korpusie jest równa Officyerom od Korpusów Artylleryi, Inżynierów, i Pontonierow naznaczam większą Gażę, bo ci do wydoskonalenia się w sztuce swoiey, potrzebiują mieć Xiażki, Mappy, i Matematyczne Instrumenta. Officyerów od Regimentów Gwardyi zostawiłem przy dawniejszey opłacie, cokolwiek więcej wynoszący, niżeli innych Regimentów pieznych; gdyż oni konfystuiąc zawsze w Rezydencyonalnym Mieście, na utrzymanie Ekwipażu Officyerskiego więcej potrzebiują, niż inai. Kapitanom i Subalternom od Piechoty mniej cokolwiek wyznaczam, niż od Kawaleryi, bo tamtych służba nie zawsze wyciąga utrzymania koni. Zołnierzowi konnemu Zł: 18. Piezemu 15. na Mieściac z ochędoństwem nie nadto nie jest, kiedy zważemy, iż to są ludzie Kraiowi, których przyzwoite utrzymanie i konserwacya jest nam koniecznie potrze-

bną. Z takowego układu wynika następujący Etat płacy dla Wojska.

SZTAB GENERALNY.

Zł:

Sztab generalny Wojska Koronnego podług Nro. 1. wynosi 553.392 $\frac{2}{3}$

Sztab generalny Wojska Litt: podług Nro: 2. wynosi - 292,000.

Sztab general: kosztuje 845,392.

JAZDA.

6 Brygad Kawaleryi Narodowej, każda po 1,101,732. Zł: według układu Nro: 3. wynosi - 6,610,392.

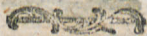
6 Pułkow Lekkiej Jazdy, każdy po 468,069. Zł: według Nro: 4. wynosi - - - 2,808,414.

Regiment Gwardyi Konney Koronney, kosztuje - - 471,900.

4 Regimenta Dragonii z Gwardyą Konną Litt: każdy po 463,115.

Zł: podług Nro: 5. uczyni 1,852,460.

Jazda kosztuje - 11,743,166.

ARTYLLERYA, INZENIERO- WIE, i PONTONIEROWIE.

Korpus Artylleryi Koronney po- dług Nro: 6. kosztuie	-	989.114.
Korpus Artylleryi Litewskiej po- dług Nro: 7. wynosi	-	488.751.
Korpus Inzenierow według Nro: 8. kosztuie	-	156.652.
Batalion Pontonierów podług Nro: 9. kosztuie	-	157.535.
Art Inzen: i Pont: kosztuie	-	1,791,452.

PIECHOTA:

Regiment Gwardyi Pieszey Ko- ronney według Nro: 10. ko- sztuie	-	879.308.
Regiment Gwardyi Pieszey Litt: według Nro: 10. wynosi	-	879.308.
4. Chorągwie Buławy Wielkiej i Polney, każda po 48 852. Zł:		
według Nro: 11. wynosi	-	195.408.
20. Regimentów Pieszeych, jeden		

po 680,949. Zł: podług Nro: 12.
uczyni 13,618,980.
Piechota kosztuie - 15,573,004.
60,983. Głów całego Woyska Rze
czypltey co rok kosztuie 29,953,013.
Teraznieysze Woysko Oboygá Naro-
dów złożone z 18 057 Głów, kosztuie
corocznie 9,809,978. Zł: zaczyń do po-
danego Etabu potrzeba będzie dolożyć
20,143 036. Zł.

Nro: I,

SZTAB GENERALNY WOY-
SKA KORONNEGO.

Zł: gro:
1. Hetman Wiel: Koron: - 60,000.
1. Hetman Pol: Koronny - 40,000.
1. Pifarz Pol: Koronny - 20,000.
1. General Artylleryi Koronny 30,000
2. Generalów Inspektorów,
ieden po zł: 20,000. - 40,000.
1. Strażnik Polny Koronny - 8,000.
1. Obożny Polny Koronny - 6,000.

3. Generalów Lieutnantów
 Dywizyami kommanderujących, ieden po zł: 18,000. 54,000.
1. General przy Boku J. K. M. 12,000
3. Generalów Maiorów, ieden po Zł: 12,000. - 36,000.
1. Kommandant Fortecy Kamienieckiey z Gażą Generala Maiora - - 12,000.
4. Adiutantów J. K. Mci.
2. Bunczucznych J. K. Mci.
4. Adiutantów Hetmańskich ieden po Zł: 3,000. - 12,000.
2. Bunczucznych Hetmańskich ieden po Zł: 3,000. - 6,000.

Officyaliści Kommissyi Woyskow:

1. Pifarz - - - 11,600.
1. Regent - - - 7,000.
1. Pułkownik do kart Geograficznych - - 8,000.
1. General Audytor - - - 3,000.
1. Regent Likwidacyi i Kassy 6,000.
1. Plac Maior - - - 3,000.

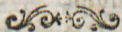
1. General Adiutant	-	3 500.
1. Instygator	-	2 726.
1. Archiwista	-	3 000.
Woznym	-	900.

---

37. Głow. Summa
roney płacy - - - 384,726.

Na Inwalidow i inne Expensa.

	Zł:	gro:
Na Inwalidow - - -	66,666.	20.
Na Expens utrzymywania Fortecy Kamieńca Podol- skiego - - -	12,000.	
Na Potoczne Expensa Kom- missyi Woyzkowey - - -	30,000.	
Na Ludwisarnią i Fabrykę ręczney Broni - - -	60,000	
Summa -	553 394.	20.

Zł:

Nro: 2.

SZTAB GENERALNY WOY-
SKA LITEWSKIEGO.

Jest następującym sposobem:

1.	Hetman Wielki	- - - -	60,000.
1.	Hetman Polny	- - - -	40,000.
1.	Pisarz Polny	- - - -	15,000.
1.	Strażnik Wielki	- - - -	14,000.
1.	Generał Inspektor	- - - -	12,000.
1.	Strażnik Polny	- - - -	6,000.
1.	Oboźny Polny	- - - -	4,000.
2.	Generałów Leytnantów Dywi- zyami Kommenderujących, ie- den po Zł: 12,000.	- - - -	24,000.
	Generałów Leytnantów dwóch, ieden po Zł: 7,000.	- - - -	14,000.
2.	Generałów Małorów, ieden po Zł: 10,000.	- - - -	20,000.
4.	Adiutantów Hetmańskim, ieden po Zł: 3,000.	- - - -	12,000.

2. Bunczucznych, ieden po Zł:	
3,000	6,000.
1. Stanowniczy	2,000.
1. Sędzia Woylkowy	2,000.
1. Pifarz Woylkowy	9,000.
1. Regent Woylkowy	6,500.
1. General Audytor	2,500.
1. Kassyer Woylkowy	4,000.
1. General Adiutant Kommissyi Woylkowey	4,000.
1. Exercyer Mayster Kawaleryi	4,000.
Na Extra Expens i lawalidy	31,000.

---

35. Główn Summa 292,000.

Nro: 3.

Jedna Brygada Kawaleryi Narodowej składać się ma z 24. Chorągwi, które 12 Szwadronów formować będą, i mieć swój Sztab równie iak inne Korpusy.

Towarzystwo, iako wybor Kawaleryi, przy muſtrze formować się będzie na skrydlach Szwadronem lub całą Bry-

gada, podczas Wojny zas osobny Korpus formować, który do najcelniejszych Expedycyi Woiennych używanym być może.

WYZZSZY SZTAB.

Zł:

1. Generał Maior iako Brygadyer		
· kommanderuiący Brygadą	-	18,000.
2. Półkownikow iednemu		10,000.
Zł: corocznie uczyni	- -	20,000.
2. Podpółkownikow	-	8,000. - 16,000.
2. Maiorów	-	7,000. - 14,000.

SRZEDNI i NIZSZY SZTAB.

2. Kwatermistrzów, iednemu			2,400.
Zł: uczyni	-	-	4,800.
2. Audytorów	-	2,000.	- 4,000.
2. Adiutantów	-	1,800.	- 3 600.
2. Sztabś-Chirurgow		2,000.	- 4,000.
2. Kapelanów	-	1,200.	- 2,400.
2. Sztabś-Trebackow		460.	- - 920.
2. Profosów	-	460.	- - 920.
2. Pufzkarzów	-	460.	- - 920.

2.	Konowałów	-	460.	-	-	920.
2	Podprośów	-	216.	-	-	432.
2.	Wóźniców Sztabowych z wo- zami i końmi pod kassę, i Apteke à 1000. zł: na rok, uczyni	-		-		2,000.

OFFICYEROWIE.

24	Namieśtników, iednemu 1,200					
	Zł: uczyni	-	-			28,800.
12.	Sztandarowych	-	1,000.	-	-	12,000.
300.	Towarzystwa	-	700.	-	-	210,000.

UNTE OFFICYEROWIE i
SZEREGOWI.

24.	Wachmiistrzów, iednemu 460.					
	Zł: uczyni	-	-			11,040.
24.	Furyerów	-	420.	-	-	10,080.
12.	Felczerów	-	600.	-	-	7,200.
72	Kapralów	-	360.	-	-	25,920.
24	Trębaczów	-	360.	-	-	8,640.
12.	Siodlarzów	-	360.	-	-	4,320.
12.	Kowalów	-	360.	-	-	4,320.
900.	Szeregowych	-	216.	-	-	194,400.

12. Woźniców Prowiantowych z

Wozami i 18. końmi à 1000. zł:

uczyni - - - - - 12,000.

Sum: 1529. Gł: Sum: rocz: pła: 746,432

Jeden Szwadron składa się z 2. Rotmistrów, 2. Poruczników, 2. Chorążych, 2. Namieśtników, 1. Sztandarowego, 25. Towarzystwa, 2. Wachmistrzów, 2. Furyerów, 1. Felczera, 6. Kapralów, 2. Trębaczów, 1. Siodlarza, 1. Kowala, 75. Szeregowych i 1. Woźnicy Prowiantowego; *in Summa* 125. Główn

Gdy wszystkie rozrządzenia Wojskowe do Wojny i przygotowania oneyże ściagać się powinny, Towarzystwo zaś na ten czas nie może się zatrudniać Umundurowaniem, Bronią i Remontą swoich Szeregowych; naznaczam im w niniejszym Proieckie przyzwoitą gażę, z ktorey tylko dla siebie, równie z Oficyerami, Kone, Mundury, i Broń utrzymywać będą. Unter-Oficyerowie i Szeregowi ze skarbu

Rzeczypltey umundurowani, Bronią o-
patrzeni, remontowani i płatni będą,
Szeregowi, którzy są Szlachta, na To-
warzyszów awansować mają.

Należy, ażeby Officyerowie i Unter-
Officyerowie zatrudniali się Dressowa-
niem Ludzi i koni, dla czego Berey-
terów nie potrzeba. Paukierów nie są-
dząc byż potrzebniemi, jest to mała o-
zdoba dla Kawaleryi i w czasie Woyny
uciążliwa dla niey, Siodlarze i Kowa-
le, oprócz rzemioła swego, Szerego-
wych służbę czynić będą.

Zł:

7,529. Główn

Transport 746,432.

*Sprawunki Mundurowe i inne
potrzeby.*

Na wielki Mundur dla 8. Unter-
Officyerów niższego Sztabu, 24.
Wachmistrzów, 24. Furerów
12. Felczerów, 72. Kapralów,

24. Trębaczów; zewszyskiem 164
 Głów à 54 zł: wynosi corocznie 8,528.
 Na wielki Mundur dla 12. Siodla-
 rzów i 12. Kowalów; 700. Sze-
 regowych i z. Podprofosów;
in Summa 926. Głów à zł: 42.
 na Rok, wynosi - 38.892.

Na mały Mundur dla 164. Un-
 ter Officyerów i 926. Gemey-
 nów; *in Summa* 1090 Głów à
 Zł: 32; corocznie uczyni - 34.880.

Płaszczé dla 1,090. Głów à Zł:
 18. uczyni 30,520. Zł: na lat 4.
 zatym co Rok do kassy wchodzi 7,630.

Na Medycynę dla 336. Towarzy-
 stwa i 1,090. Unter-Officyerów
 i Gemeynów; *in Summa* 1,426.
 Głów, à 3 Zł: co Rok uczyni 4,278.

Na furaż dla 1,090. koni; à 180.
 Zł: na Rok z okuciem i Medy-
 cyną konią, uczyni - 196,200.

109. Koni na Remontę; à 270. Zł:
 potrzeba na Rok - 29.430.

Na

Na Ekwipaż konny i stajenny dla
całej Brygady 109. Garnitu-
rów à 130. Zł: na Rok wynosi 14,170.

Na reparacyą Broni i Lederwer-
ku co Rok - - - 4,000.

Na utrzymanie Lazarettu - - - 4,000.

Na Proch i Ołów - - - 3,000.

Lederwerk na Lat 9.

Pendenty dla 1090. Głów, à Zł:

6. wynosi 6,540. Zł: wchodzi

co Rok do kassy - - - 726 $\frac{2}{3}$.

Broni i Lederwerk na Lat 18.

120. Ładownic dla 24. Wachmi-
strzów, 24. Furerów 72. Kapra-
lów, i 6. Unter-Officyerow niż-
szego Sztabu, à Zł: 14. uczyni 1,680

Na 926. Ładownic i Flintpałów
dla Kowalów, Siodlarzów, Sze-
regowych i Podprofosów po
Zł: 18. - - - 16,668.

Grudzień 1788.

Www

Na 926 Główn Karabiny po Zł: 30.	
uczyni - - -	27 780.
Na 1090. par Pistoletów, rachując	
parę po Zł: 24. uczyni - -	26,160.
Na 1,090. Pałaszów à Zł: 24. wy-	
nosi - - - -	26,160.
Na Instrumenta dla 24. Tręba-	
czów - - - -	1.872.

Summa 100,320. Zł: co Rok do
kasy wchodzi 5.573 $\frac{1}{3}$.

Polowe Rekwizyta na Lat 18.

2. Namioty jeden dla Sztandaro-	
wey, a drugi dla Ogniowej	
Warty, à Zł: 400. wynosi -	800 Zł:
1. Namiot na Kaplicę - - -	500.
2. Namioty Lazaretowe po Zł:	
500. uczyni - - -	1,000.
144. Namiotów dla 1,456 Główn à	
54. Zł: wynosi - - -	7,776.
288 Kociołków à Zł: 12. wynosi	3,456.
1,090. Flażz blaszanych à Zł: 3.	
wynosi - - - -	3,270.

432. Sztuk, to jest: 144. Toporów		
144. Motyk, i 144. Rydlów à		
Zł: 3. wynosi	- - -	1,296.
24. Płaszcz na Broń à Zł: 36 u-		
czyni	- - -	864.
Na Liny do Obozu i kute koły	-	400.
24. Chorągiew do wytknięcia O-		
bozu à Zł: 6. uczyni	- - -	144.

Summa 19,506. Zł: co Rok do kasy
wchodzi 1,083²/₃.

Na Extra-Expens - - - 2,000.

1529. Główny jedney Brygady Kaw; Nar:
corocznie kosztuje Zł: - 1,101⁷/₃₂.

Jeden Pułk lekkiej Jazdy z 10.
Chorągiewi 5. Szwadronów
formujących.

WYZZSZY SZTAB.

	Zł:
I. Szef	14,000.
I. Półkownik	6,000.
I. Podpułkownik	4,000.
I. Maior	3,000.

SRZEDNI i NIZSZY SZTAB.

I. Kwatermistrz	2,400.
I. Audytor	1,800.
I. Adiutant	2,000.
I. Sztabś Chirurgus	2,000.
I. Kapelan	1,200.
I. Sztabś Trębacz	460.
I. Profos	460.
I. Pafzkarz	460.
I. Konował	460.
I. Podprofos	216.

1089

3. Woźnica Sztabowy z wozem i
4. Kuchmi pod Aptekę i kassę 1,000.

OFFICYEROWIE.

6. Rotmistrzów z kompaniami i 4.
Chorągwie Sztabowe à 4,000.
Zł: co Rok, wynosi - - 40,000.
4. Sztabs Rotmistrzów, iednemu
2,600. Zł: na Rok uczyni - 10,400.
10. Poruczników - 1,800. - 18,000.
10. Chorążych - 1,500. - 15,000.

TOWARZYSTWO.

10. Namieśtników, iednemu 700.
Zł: corocznie wynosi - - 7,000.
125 Towarzystwa - 600. - 75,000.

UNTER OFFICYEROWIE i
SZEREGOWI.

10. Wachmistrzów, iednemu 460.
Zł: na Rok, wynosi - - 4,600.
10. Furyerów - 420. - 4,200.
5. Felezerów - 600. - 3,000.

30. Kapralów	- 360.	- 10,800.
10. Trębaczów	- 360.	- 3,600.
5 Siodlarzów	- 360.	- 1,800.
5. Kowalów	- 360.	- 1,800.
375. Szeregowych	- 216.	- 181,000.
5. Wozniców prowiantowych z wozami i końmi, à 1,000. Zł: co		
Rok, uczyni	-	- 5,000.

Summa 635. Główn Summa Roczney
placy 320,656.

Jeden Szwadron składa się z 2. Rotmistrzów, 2. Poruczników, 2. Chorążych, 2. Namieśtników, 25. Towarzystwa, 2. Wachmistrzów, 2. Fuzyerów, 1. Felczera, 6. Kapralów, 2. Trębaczów, 1. Siodlarza, 1. Kowala, 75. Szeregowych i 1. Woznicy Prowiantowego
in Summa 124. Główn

Tu się powtarza, co się Nro: 3. o Uformowaniu i innych okolicznościach powiedziało.

*Sprawunki Mundurowe i inne
potrzeby.*

Na wielki Mundur dla 4 Unter-
Officyerów Sztabu niższego, i
65 Chorągwianych, *in Summa*
60. Główn, à Zł: 45 uczyni na
Rok - - - - 3,726.

Na wielki Mundur dla 5 Siodla-
rzów, 5 Kowalów, 375 Szerego-
wych i Podprofosa, ze wszy-
stkim 386. Główn, à Zł: 42. na
Rok, wynosi - - - 16,212.

Na mały Mundur dla Unter-Offi-
cyerów i 386. Gemeynów, *in*
Summa 455. Główn, à 32 Zł: co-
rocznie uczyni - - - 14,560.

Na płaszczce dla 455 Główn, à Zł:
28 wynosi Zł: 12,740. na lat 4.
zatem co Rok do kasy wcho-

dzi - - - - 3,185.

Latus - 358,339.

556. Główny Transport 358.339. Zł:

Na Medycynę dla 135. Towarzystwa, 69 Unter Officyerów i 386. Gemeynów, ze wszystkim 590. Główny, a Zł: 3. na Rok wynosi 1.770.

Na Furaż dla 455. koni a Zł: 180. na Rok, z okuciem i Medycyną końską, wynosi - - 81.900.

46. Koni corocznie na Remontę po Zł: 270. jednego konia; trzeba Summy - - - 10.420.

Na 46. kulbak, cały Ekwipaż konny i staiczny, a 130 Zł: wynosi co Rok - - - 5.980.

Na reparacya Broni i Lederwerku - - - 2.000.

Na utrzymanie Lazaretu - - 2.000.

Na proch i ołow do musztry - 1.500.

Lederwerk na Lat 10.

Pendenty dla 455. Główny po Zł: 6 potrzeba 2.730. Zł: zatym co Rok do kasy wchodzi - - 273.

Broń i Lederwerk na Lat 18.

53. Ładownic, dla 3. Unter Of- ficerów niższego Sztabu i 50. Chorągwianych à zł: 15. uczyni 742 Zł:	
Na 386. Ładownic i Flintpasów dla Siodlarzów, Kowalów, Szere- gowych, i Podprofosa po Zł:	
18. wynosi - - - - -	6,948.
Na 386. Główn Karabiny po Zł: 30.	
wynosi - - - - -	11,580.
Na 455. par Pistoletów, à Zł: 24	
uczyni - - - - -	10,920.
Na 455. Pałaszów, à Zł: 24 wynosi 10,920	
Na Instrumenta dla 11. Trębaczów 792.	
<hr/>	
Summa 47 902. Zł: co Rok	
do Kasy wchodzi -	2,661 $\frac{2}{3}$.

Połowe Rekwizyta na Lat 18.

2. Namioty, jeden dla Połowej, drugi dla Ogniowej Warty à zł:	
400. wynosi - - - - -	8000. Zł.
1. Namiot na Kaplicę - - - - -	500

2. Namioty Lazaretowe po Zł: 500.	
wynosi - - - - -	1,000.
60. Namiotów, à Zł: 54 uczyni	3,240.
120. Kociołków, rachując do ka-	
żdego namiotu po 2. ieden ko-	
fztuie 12 zł: - - -	1,440.
455. Flasz blaszanych, à zł: 3. wyno:	1365
180. Sztuk, to jest Toporków, 60.	
Motyki i 60. Rydlów, à zł: 3. wy-	
nosi - - - - -	540.
10. Płaszczów na Broń, à zł: 36.	
wynosi - - - - -	360.
Na Liny do Obozu i kute koły -	200.
10. Chorągiewek dla Furerów do	
wytknięcia Obozu, à zł: 6. czy:	60.

Summa 9,505. zł: co Rok
do kassy wchodzi - 528 $\frac{1}{8}$.

Na Extra-Expens 1,000.

635. Główny Pułku Lekkiego co Rok
ze wszystkim kosztuą - 468,369.

Nro: 5.

Jeden Regiment Dragonii z 10.
Kompaniami 5. Szwadro-
now formuiący.

WYZSZY SZTAB.

Zł:

1. Szef	-	-	-	14,080.
1. Pułkownik	-	-	-	6,000.
1. Podpułkownik	-	-	-	4,000.
1. Maior	-	-	-	3,000.

SRZEDNI i NIZSZY SZTAB.

1. Kwatermistrz	-	-	-	2,400.
1. Audytor	-	-	-	2,000.
1. Adiutant	-	-	-	1,800.
1. Regimens Felczer	-	-	-	2,000.
1. Kapelan	-	-	-	1,200.
1. Sztab-Tębacz	-	-	-	460.
1. Profos	-	-	-	460.
1. Pufzkarz	-	-	-	460.
1. Konowaf	-	-	-	460.
1. Podprofos	-	-	-	216.

1. Woźnica Sztabowy z wozem i
końmi pod Aptekę i kassę - 1,000.

OFFICYEROWIE.

6. Kapitanów z Kompaniami i 4
kompanie Sztabowe, à 4,000. zł:
na Rok, wynosi - - 4,000.
4. Sztab-Kapitanów, jednemu 2,600
zł: corocznie uczyni - 10,400.
10. Poruczników - 1,800. - 18,000.
10. Chorążych - 1,500. - 15,000.

UNTER-OFFICYEROWIE i

GEMEYNI,

10. Wachmistrzów, jednemu 460.
zł: na Rok, wynosi - 4,600.
5. Podchorążych - 456. - 2,280.
10. Furyerów - 420. - 4,200.
5. Felczerów - 600. - 3,000.
40. Kaprałów - 360. - 14,400.
10. Trębaczów - 340. - 3,600.
- 5 Siodlarzów - 360. - 1,800.
5. Kowalów - 360. - 1,800.
500. Dragonów - 216. - 108,000.

5. Wozniców Prowiantowych z
wozami i końmi, à 1,000. zł: co
Rok, wynosi - - - 5,000.

Summa 640. Główn Summa Roczney
płacy - - - 271,530.

Sprawyunki.

Na wielki Mundur dla 4. Unter-Of-
ficyerów niższego Sztabu i 80.
kompanicznych, ze wszystkim 48
Główn, à zł: 54. uczyni na rok 4 536.

Na wielki Mundur dla 5. Siodla-
rzów, 5. Kowalów, 500. Drago-
nów i Podprofosa, ze wszystkim
511. Główn, à 42. zł: na Rok, wy-
nosi - - - 21,462.

Na wielki Mundur dla 84. Unter-
Officyerów i 511. Gemeynów,
in Summa 595. Główn, à 32. zł:
na Rok, uczyni - - - 19,040.

Płaszczki dla 505. Główn, à zł: 18.
uczyni 16,660. zł: na lat 4. zatym
co Rok wchodzi - - - 4,165

Na Medycynę dla 595 Główn, à 3.	
zł: corocznie, wynosi	- 1,785.
Na Furaż dla 595 koni, à 180. zł:	
corocznie z okuciem i Medycy-	
ną końską, wynosi	- 107,100.
60. Koni co Rok na Remontę po	
270. zł: iednego konia, wyn:	16,200.
Na 60. kulbak z całym Ekwipażem	
konnym i staennym, rachuiąc po	
zł: 130. uczyni co Rok	- 7,800.
Na reparacyą Broni i Lederwerku 2,000	
Na utrzymanie Lazaretu	- 2,000.
Na Proch i Olów	- 1,500.
	<hr/>
	Summa 459,124.

Zł:

Lederwerk na lat 9.

Pendenty dla 595. Główn à zł: 6.	
potrzeba 3.570. zł: do kassy co	
Rok wchodzi	- 396 $\frac{2}{3}$.

Broni i Lederwerk na lat 18.

63. Ładownic: dla 3. Unter-Of-

ficyerów niższego Sztabu i 60. kompanicznych, a zł: 14. uczyni 882.	
511 Ładownic i Flintpałów dla 5. Siodlarzów, 5. Kowalów, Drago- nów, i Podprofosa, rachuiąc te dwie sztuki po zł: 18. uczyni 9,198	
Na 511. Główn karabiny po 30. zł: wynosi	15,330.
Na 595. par pistoletów po zł: 24. u- czyni	14,280.
Na 665. Pałaszów po zł: 24. wy- nosi	14,280.
Na Instrumenta dla 11. Trębaczów 892.	

Summa 54,762. zł: co

Rok do kassy wchodzi 3,042 $\frac{1}{3}$.

Polowe Rekwizyta na lat 18.

2. Namioty, jeden dla Sztandaro- wey, a drugi dla ogniowej war- ty a zł: 400. uczyni	800. Zł:
1. Namiot na Kaplicę	500.
2. Namioty Lazaretowe po zł: 500 wynosi	10,000

60. Namiotów à zł: 54. wynosi	3,240.
120. Kociołków, à zł: 12 wynosi	1,440.
595 Flasz blaszanych, à zł: 3.	
wynosi	1,785.
180. Sztuk, to jest: 60. Toporków,	
60. Motyk, i 60. Rydlów, à zł:	
3. uczyni	540.
10. Płaszczów na Broń, à zł: 36.	
wynosi	360.
Na Liny do Obozu i okute koły	200.
10. Chorągiewek dla Furyerów	
do wytknięcia Obozu à zł: 6. wy-	
nosi	60.

Summa 9,925. zł: co Rok

do kassy wchoźzi 551⁷/₈.

Na Extra-Expens - 1,000.

---

640. Główn w całym Regimentie
Dragonii, kosztują na Rok - 462,115.

Nro: 6.

Korpus Artylleryi Koronney skła-
dający się z 16. Kompanii,
dwie Brygady formuie.

WYZZSZY SZTAB.

Zł:

2. Półkownikow , iednemu	11,760.
Zł: corocznie; uczyni	- 23, 20.
2. Podpułkowników, 8.820.	- 17,640.
3. Maiorów, z których ieden Dyre- ktorów Łudwifarni, z funduszu teyże płatny, a dwóch po 8,330.	
- - - - -	- 16,660.

SRZEDNI i NIZZSZY SZTAB.

1. Adiutant Generalski	- 3 000.
1. Kwatermistrz	- 4,000.
2. Ober-Ceugwartów; iednemu 2 450. zł: co Rok; uczyni	4,900.
2. Ceugwartów	- 1,500. - 3 000.
2. Adiutantów	- 1,960. - 3,920.
2. Audytorów	- 2,400. - 4,800.

Grudzień 1788.

Xxx

2.	Ober Felczerów	2,000	-	4,000.
4.	Pifarzy Ceughauzowych z Mundurami	jednemu 1,000 zł: na Rok		
	uczyni	.	-	4,000.
2.	Prochowników z Mundurami	jednemu 900. zł: na Rok, wy-		
	nosi	-	-	1,800.
2.	Regimens Doboszków	360	-	720.
2.	Profosów	360.	-	720.
2.	Podprofosów	192.	-	384.
1.	Murgrabia Ceughauzu War-			
	szawkiego	-	-	360.
2.	Wozniców, 2. Wozy i 8. Koni-			
	pod Medycynę i Kaszę	-	-	2,000.

OFFICYEROWIE.

10	Kapitanów z Kompaniami, a			
	zł: 4,410 corocznie; uczyni	-		44,100.
6.	Sztabs-Kapitanów, jednemu			
	2,600 zł: na rok; wynosi	-		15,600.
16.	Poruczników, jednemu 1,764.			
	zł: na Rok, uczyni	-		38 224.
16.	Podporuczników, 1,470.	-		23,520.
16	Sztukiunkrów, 1,274.	-		20,384.

UNTER-OFFICYEROWIE I GEMEYNI,

16. Oberfajerwerków, iednemu		
720. zł: na Rok, uczyni	-	11,520.
48 Fajerwerków, - 600.	-	28,800.
16 Fajerów, - 432.	-	6,912.
16. Felczerów, - 600.	-	9,600.
160. Ober Bombardyerów, 360.		57,600.
320. Bombardyerów, - 240.	-	76,800.
1280 Kanonierów, - 192.	-	245,760.
64 Rzemieślników, - 192.	-	6,144.
32 Dobolców, - 192.	-	6,144.
16 Wozniców prówiantowych,		
16 Wozów i 64. Koni,	-	16,000.

DWIE SZKOLY ARTYLLERYI.

3. Professorów Artylleryi, iedne-		
mu 2,800 zł: na Rok uczyni	-	5,600.
2. — do Matematyki. — 3,000.		6,000:
2 — do ręcznych Ryfanków i sy-		
tuaeyi ied: 2,500. zł: co Rok wy-		
nosi	-	5,000

2. — do fajerwerków, iednemu
 1,750. zł: wynosi 3,500.
 Na utrzymanie dwóch Szkół, na
 Instrumenta i wszystkie inne po-
 trzeby - 8,000.

Sum: 2,074 Gł: Płaca Ro: 745,208.

INNE SPRAWUNKI.

Na wielki Mundur dla 4 Unter-
 Officyerów niższego Sztabu i
 256. Unter-Officyerów Kompani-
 cznych; *in Summa* 260. Główn,
 à 51. zł: na Rok, uczyni - 13,260.

Na wielki Mundur dla 320. Bom-
 bardyerów, 1,280. Kanonierów,
 64. Rzemieślników, 32. Doboszów
 i 2. Podprofosów, *in Summa* 1,698.
 Główn, à 42. zł: na Rok, wyno 71,316.

Na mały Mundur dla 260. Unter-
 Officyerów i 1,698. Gemeynów
in Summa 1,958. Główn à 32. zł:
 na Rok, uczyni - 6,656.

Na Medycyne dla Głów 1,958. a	
3. zł: corocznie, wynosi,	- 5,874.
Na utrzymanie Lazaretu	- 4,800.
Na Płaszczce dla 1,958. Głów à zł:	
24. wynosi 46,992. zł: na lat 4.	
wchodzi co Rok do Kassy	- 11,748
Na reparacyą Rekwizytów	- 4,000.
Penfya dla starych i zaśluzonych Officyerów, którą Officyerowie w Roku 1775 z Gaż własnych złożyli	- - - 18,252.
Na Exercycye dla całego Korpu- su Artylleryi	- - - 36,000.
Na utrzymanie Ceughauzu repara- cyą i Extra-Expens	- 8,000.
Na przysposobienie nowych Pała- szów, Pendentów, Bębnów, Pul- wersaszów, Tornistrzów, Namio- tów, Kociołków, Feltflaszków, Łopat, Motyk, i Toporów	- 8,000.
<hr/>	
Sum: 2,074. Gł: Korpusu Artyllę:	
Koron: ze wszystkim kosztować będzie	- - - 989,1114.

Nowe Armaty, nowa Bron, Amunicya, i wszystkie inne wojenne sprzety z lenungu Urlopowanych opatrywane będą.

Nro: 7.

*Korpus Artylleryi Litewskiej z
8. Kompanii składający się.*

WYZZSZY SZTAB.

	Zł:
1. Pulkownik	11,760.
1. Podpulkownik	8,820.
1. Major	8,330.

SRZEDNI i NIZSZY SZTAB.

1. Adiutant Generalski	3,000.
1. Kwatermistrz	4,000.
1. Ober Ceugwart	2,450.
1. Ceugwart	1,500.
1. Adiutant	1,960.
1. Audytor	2,500.
1. Ober-Felczer	2,000.

2. Pifarzy Ceughauzowych z Mundurem . à 1,000. zł: na Rok - 2,000.
1. Prochownik z Mundurem - 900.
1. Regiment Dobosz - - 360.
1. Profos - - - 360.
1. Podprofos - - - 192.
1. Woźnica Sztabowy z wozem i
4. Koźmi pod Aptekę i Kasłę 1,000.

OFFICYEROWIE.

5. Kapitanów z kompaniami ,jednemu 4410. zł: na Rok , wynosi 22,050.
3. Sztabś-Kapitanów - 2,600. - 7,800.
8 Poruczników - 1,764. - 14,112.
8. Podporuczników 1,470. - 11,760.
8. Sztekiunkrów - 1,574. - 10,192.

UNTER-OFFICYEROWIE i
GEMEYNI.

8. Ober-Faierwerków, jednemu 720. zł: na Rok , uczyni - 5,760.
24. Faierwerków - 600. - 14,400.
8. Furyerów - 432. - 3,456.
80. OberBombardyerów 360. - 28,800.

8.	Felczerów	600.	-	4.800.
160.	Bombardyerów	240.	-	38.400.
640.	Kanonierów	192.	M.	122.880.
32.	Rzemieślników	480.	-	15.360.
16.	Doboszów	192.	-	3.072.
8.	Wóźniców Prowiantowych z wozami i 32. końmi		-	8.000.

SZKOŁA ARTYLLERYI.

1.	Profesor Artylleryi	-	2.800.
1.	— Matematyk	-	3.000.
1.	— do ręcznych ryssunków i fy- tuacyi	-	2.500.
1.	— do Faierwerków	-	1.750.
	Na utrzymanie szkoły, na instru- menta, i wszystkie inne potrze- by	-	4.000.

Sum: 1,037. Sum: rocz: płacy 375.924.

Sprawyunki.

Na wielki Mundur dla 2 Unter-Of-
ficyerów Sztabowych, i 128.
Kompaniezných in Summa 130.

Głów, à 51. zł: corocznie, wy- nosi - - - - -	6,630.
Na wielki Mundur dla 160. Bom- bardyerow, 640. Kanonierów, 32 Rzemieślników, 16. Doboszów i Podprofosa, <i>in Summa</i> 849 Gł: à 42. zł: na Rok, uczyni - - -	35,658.
Na mały Mundur dla 130. UnterOf- ficyerów i 849. Gemeynów, <i>in</i> <i>Summa</i> 979. Główn, à 32. zł: na Rok, uczyni - - - - -	31,328.
Na Medycynę dla Główn 979. à 3. zł: corocznie, uczyni - - -	2,937.
Na utrzymanie Lazaretu - - -	2,400.
Na Płaszczce dla 979 Główn, à zł: 24. wynosi 23,496. zł: na lat 4. co Rok wchodzi do Kassy - - -	5,874.
Na reparacyą Rekwizytow - - -	2,000.
Na Exercycye dla całego Kor- pusu - - - - -	18,000.
Na utrzymanie Ceughauzów, repa- racyą, i Extra expens - - -	4,000.
Na przyśposobienie nowych Pała- szów, Pendentów, Bębnów, Pul-	

wertflaszów, Tornistrów, Namio-
tów, Kociolków, Łopat, Motyk,
Toporów - - - 4,000.

1,037. Głównego Korpusu Artyl-
leryi Litewskiej kosztować bę-
dzie ze wszystkim - 488,751.

Nowa Broń, nowe Armaty, Ammu-
nicya i inne Woienne sprzęty z
funduszu Urlopowanych lub Kaf-
sy Woienney utrzymywane będą.

Nro: 8.

Korpus Inzenierów.

	Zł:
1. Szef - - -	18,000.
1. Pułkownik - - -	11,760.
1. Podpułkownik - - -	8,820.
2. Maior - - -	8,330.
6 Kapitanów, jednemu 4,410. zł: corocznie, uczyni -	26,460.
6 Poruczników 1,764. -	10,584.
6 Podporuczników 1,470. -	8,820.
6 Chorążych - 1,274. -	7,644.

18	Unter-Officyerów 600.	-	10,800.
	i. Felczer	-	600.
30	Minerów, iednemu 240 zł: na		
	Rok, wynosi	-	7,200.
45	Saperów 240.	-	10,800.

Sprawunki.

Na Wielki Mundur dla 19. Unter-Officyerów, i na Felczera, à 51. zł: corocznie, wynosi 969.

Na wielki Mundur dla 75 Gemeynów, à 42. zł: na Rok, uczyni 3,150.

Na mały Mundur dla 19 Unter-Officyerów, i 75. Gemeynów, in Summa 94 Główn, à 32. zł: na Rok, uczyni 3,008.

Na Płaszczce dla 94. Główn, à zł: 24. wynosi 2,256. zł: na lat 4. co Rok do Kassy wchodzi 564.

Medycyna dla 94. Główn, à 3. zł: corocznie, wynosi 282.

Na reparacyę Rekwizytów - 188.

Na utrzymanie Lazaretu - 300.

Na Exercycya, utrzymanie szkoły, i sprawienie Instrumentów 6,000.

Na sprawienie i utrzymanie 94.
 nowych Pałaszów, 94. Penden-
 tów, tyleż Tornistrów i Feld-
 flaszów, tudzież 12. Namiotów,
 12. Kociołków, 12. Łopat i
 Toporków; wchodzi co rok do
 Kassy - - - - - 243.

Szkola Inżynierów.

r. profesor do Matematyki	3,000.
i. - - - do Fortyfikacji i Ar- chitektury do Budynków Woy- skowych	- - - 3,000.
r. Professor do robienia Topografi- cznych i Geograficznych Mapp, i onychże ryssowania	- - - 3,000.
r. Professor do ręcznych Rysunków	2,500.
<hr/>	
Summa 126. Główn Korpusu Inże- nierów ze wszystkim corocznie kósztuie	- - - 156,05z.

Nro: 9.

*Batalion Pontonierow, z czterech
Kompanii składający się.*

	Zł:
1. Kommandant	8,330.
1. Adjutant	1,960.
1. Kwatermistrz razem funkcją Audytorską czyniący	2,000.
1. Sztabś Chirurgus	2,000.
1. Profos	360.
1. Podprofos	360.
1. Woźnica Sztabowy z Wozem i 4 Koźmi pod Aptekę i Kasę	1,000.

Officyerowie.

3. Kapitanow z Kompaniami, a 4,410. Zł: uczyńni	13,230.
1. Sztabś-Kapitan	2,600.
4. Porucznikow ieden 1,864. Zł: na rok wynosi	7,056.
4. Podporucznikow 1,470.	5,880.
4. Chorążych - 1,274.	5,096.

Unter-Officyerowie i Gemeyni.

8 Serżantow, i jednemu	220. Zł:	
na rok uczyni		5,760.
4. Furyerów	432.	1,818.
4. Felczerow	600.	2,400.
20. Kapralow	360.	7,200.
24. Cieślów	192.	4,080.
4. Kowalów	192.	768.
8. Doboszew	192.	1,536.
240. Pionierow	192.	46,080.
4. Woźnicow Prowiantowych, 4.		
Wozy i 16. Koni, à 1000. Zł:		
na rok; uczyni		4,000.

Sprawyunki.

Na wielki Mundur dla 38 Unter-Officyerów i na 2. niższego Sztabu, à 51. Zł: corocznie; uczyni	1,938.
Na wielki Mundur dla 277. Gemeynow i na Podprośosa, à 42. Zł: na rok; wynosi	11,634.
Na mały Mundur dla 38 Unter-Officyerow, i 277. Gemeynów;	

in Summa 315. Główn, à 32. na rok ; uczyni	-	-	10,080.
Na Medycynę dla 315. Główn, à 3. Zł:			
na rok ; uczyni	-	-	945.
Na reparacyą Broni i Lederwerku			2,000.
Na utrzymanie Lazaretu			1,232.
Na Proch i Olów do Musztry			124.
Na Płaszczę dla 315. Główn wynosi 7,560. Zł: na lat 4. co rok do Kassy wchodzi			1,800.
Na Lederwerk, co rok wchodzi do Kassy	-	-	800.
Na Broni i Bębny, co rok wchodzi			1,949.
Na Polowe Rekwizyta, i Extra-Expens, co rok wchodzi	-	-	800.
<hr/>			
340 Główn Batalionu Pontonierów ze wszystkim co rok kosztować będzie	-	-	157,535.

Batalion Pontonierów z samych ludzi wody i przewoźnictwa wiadomych, wyjąwszy Officyerów, którzy w Szkole Inżynierów, co do ich rzemiosła należy, uczzyć się mają, składać się powinien.

Nro: 10.

JEDEN REGIMENT GWAR- DYI PIESZEY.

*Skladający się z 1943. Główny,
podzielony na 18. kompanii po
106. Główny, 3. Bataliony for-
muie.*

WYZSZY SZTAB.

	Zł:
1. Szef	14,000.
2. Pułkowników, jednemu 8,685. Zł: corocznie wynosi	17,370.
2. Podpułkownikow 5,066.	10,132.
3. Maiorow - 4,852.	14,556.

SRZEDNI i NIZSZY SZTAB.

1. Regiment-Kwatermistrz	2,895.
3. Adjutantow, jednemu 1,996. Zł: z Końmi wynosi	5,988.
1. Ober-Audytor	3,474.
1. Regiment-Felczer	2,027.

i. Ka-

1. Kapelan	-	1,200.
6. Podchorążych iednemu 458, Zł:		
uczyni	-	2,748.
1. Sztabs - Furyer	-	458.
8. Oboistów iednemu 588.		4,704.
1. Prolos	-	458.
1. Regiment-Dobosz	-	458.
1. Pufzkarz	-	458.
1. Podprofos	-	180.
1. Woźnica Sztabowy z Wozem i Końmi pod Aptekę i Kafkę		1,000.

OFFICYEROWIE.

10. Kapitanów z Kompaniami i 8. Kompanii Sztabowych à 1: 4000 wynosi	-	72,000.
8. Sztabs - Kapitanów, iednemu 2,606, Zł: wynosi	-	20,848.
18. Porucznikow 1,800.	-	32,400.
18. Podporucznikow 1,600.		28,800.
18. Chorążych 1,400;	-	25,200.

UNTER-OFFICYEROWIE i GE-
MEYNI.

36. Serżantów, iednemu 458. Zł:		
wynosi	-	16,488.

Grudzień 1788.

Yyy

18. Furyerów	415.	-	7,470.
18. Felczerów	800.	-	14,400.
108. Kapralów	344.	-	37,152.
36. Doboszew	180.	-	6,480.
18. Fayfrów	180.	-	3,240.
1,584. Gemeynów	180.	-	285,120.
12. Woźniców Prowiantowych z Wozami i Końmi à 1,000. wy- nosi	-	-	12,000.

Summa 1,943. Główny Summa Ro-
czney Placy - - - - - 648,704.

*Sprawyunki Mundurowe i inne
potrzeby.*

Na wielki Mundur dla 6. Podchorążych, 8. Oboistów, Profosa, Regimens-Dobosza, i Pufzkarza; tudzież dla 36. Serżantów, 18. Furyerów, 18. Felczerów i 108. Kapralów, in Summa 197. Główna Zł: 60. wynosi co rok 11,820.

Na wielki Mundur dla 36. Doboszew
18 Fayfrów, 1,584. Gemeynów

i Podprośsa, ze wszystkim	1,639.	
Głów à Zł: 40. co rok uczyni		65,560.
Na mały Mundur dla 197. Unter-Oficyerow i	1,639. Gemeynów, in	
Summa	1,836. Głów à Zł: 36.	
wynosi	- - -	66,096.
Na Medycynę dla	1,836. Głów, à Zł:	
3. co rok uczyni	- - -	5,508.
Na reparacyę Broni i Lederwerku,		
na każdą Kompanię 600, Zł: co		
rok, wynosi	- - -	10,800.
Na utrzymanie Lazaretu		5,400.
Na Olów i Proch	- - -	8,000.
Na Płaszcze dla	1,836. Głów à Zł:	
24. uczyni	44,064. Zł: na lat 4.	
co rok do Kassy wchodzi		11,016.

Lederwerk na Lat 9.

1,836	Pendentów à Zł: 5	wynosi	9,180.
1,836.	Tornistrow à Zł: 5.	wynosi	9,180.
37.	Pasów do Bębnow à Zł: 5.		
	uczyni	- - -	185.
1,747.	Flintpasów z pokrywkami na		
	panewki à Zł: 3.	wynosi	5,241.

Summa 23,786

Yyy ij

co rok do Kassy wchodzi 2,642.

Broń i Bębny na Lat 18.

1,757.	Sztuk Broni, à Zł: 36. wynosi	62,892.
1,836.	Pałaszow à Zł: 9. uczyni	16,524.
1,747.	Patrontasow à Zł: 18. wynosi	31,446.
37.	Bębnow à Zł: 90. wynosi	3,330.

Summa 114,192.

co rok do Kassy wchodzi 2,642.

Polowe Rekwizyta na Lat 18.

2.	Namioty, ieden dla Chorągwaney, drugi dla Ogniowey Warty à Zł: 400. uczyni	800.
1.	Namiot na Kaplicę. -	500.
2.	Namioty Lazaretowe po Zł: 500. uczyni - -	1,000.
184.	Namiotów dla 1,836. Głow rachuiąc 10. ludzi na 1. Namiotów à Zł: 54. uczyni	9,936.
368.	Kociolków po 12. Zł: wynosi	4,416.
1,836.	Flasz blaszanych dla tyluż Głow à Zł: 3. wynosi	5,508.

552. Sztuk, to jest 184. Topor- kow, 184. Motyk, i 184. Ry- dlów à Zł: 3. uczynt	-	1,656.
36. Płaszczów na Broń à Zł: 36. wynosi	-	1,296.
36. Chorągiewek dla Furyerow do wytknięcia Obozu à Zł: 6. uczynt	-	216.
Summa		25,328.
co rok do Kassy wchodzi	-	1,407 ² .
Na Instrumenta dla Oboistów i Fay- frów z reparacyą przez lat 12. 1,872. Zł: co rok do Kassy wcho- dzi	-	156.
Na Sienniki i Koldry dla 1,836. Głów to jest Koldry na lat 6. Sienniki na lat 3. co rok wynosi	-	8,214.
Na Drwa, Swiece i Słomę do Kofzar 18,000. Zł: corocznie dla 18. Kom- panii	-	18,000.
Na zapłacenie czynszu i Podymnego z Kofzar; na Drwa i swiece do Hauptwachów w Kofzarach i in- nych miejscach; na chędożenie		

Kominów i Lochów ; tudzież na
 prawne i inne Expensa - 11,871 $\frac{8}{9}$.
 Na Inwalidow - 2,769.

1,943. Głow jednego Regimentu
 Gwardyi Piezey kosztować be-
 dzie Zł: - - - 879,308.

Nro: 11.

*Jedna Chorągiew Butawy Wiel-
 kiej, lub Polney, na Strzelców
 się formować mogąca.*

Zł:

1. Kapitan - 3,600.
 1. Porucznik - 1,500.
 1. Podporucznik - 1,200.
 1. Chorąży - 1,100.

Unter-Officyerowie i Gemeyni.

3. Serżantów, jednemu 432. Zł:
 na rok; uczyni 1,296.
 1. Furer - 336.
 1. Felczer - 600.

6. Kapralów, iednemu 300. Zł: co-
rocznie wynosi 1,800.

2. Doboszków, à 180. Zł: na rok wynosi 360.

126. Gemeynów, à 180. Zł: wynosi 22,680.

1. Woźnica Prowiantowy z Wo-
zem i 4. Końmi 1,000.

Sprawunki.

Na Wielki Mundur dla 11. Unter-Of-
ficerów, a 51. Zł: na rok; wy-
nosi 561.

Na wielki Mundur dla 2. Doboszków,
126. Gemeynow, in Summa 128.
Głów, à 37. Zł: na rok; wynosi 4,736.

Na mały Mundur dla 11. Unter-Offi-
cyerów, i 128. Gemeynow, in
Summa 139. Główn, à 32. Zł: co
rok; uczyni 4,448.

Na Medycynę dla 139. Główn, à 3. Zł:
na rok; uczyni 417.

Na reparacyę Broni i Lederwerku
co rok 500.

Na Utrzymanie Lazaretu 333½.

Na Proch i Olów do Musztry 667.

Na Płaszczę dla 139 Główn, wynosi	
3336 zł: na lat 4. co Rok do	
Kaszy wchodzi	834.
Na Lederwerk co Rok wchodzi do	
Kaszy	200 $\frac{2}{7}$.
Na Broni, i Bębny corocznie wcho-	
dzi	487 $\frac{2}{7}$.
Na Polowe Rekwizyta i Extra Ex-	
pens	196 $\frac{8}{11}$.
<hr/>	
144. Główn jedney Chorągwi Buła-	
wy Wielkiej, lub Polney, kosztow-	
ać będzie co Rok.	48,852

Nro: 12.

Jeden Regiment Pieszny.

Składający się z 1.844. Główn, podzielony na 12. Kompanii, każda po 151. Główn, 8. Bataliony formuie. Każdy Batalion składa się z 4. Kompanii lub Dywizyi, które złączysz się, Batalion bez żadney zwłoki formuie, i Officyerowie z Unter Officyerami przy

swoich Kompaniach zostaną; przez co, znając swoich Ludzi, lepiej iak dotąd ich doglądać będą mogli.

WYZSZY SZTAB.

Zł:

1. Szef	-	-	-	14,400.
1. Pułkownik	-	-	-	6,400.
1. Podpułkownik	-	-	-	4,400.
8. Maiorów, iednemu	3,400.	Zł:		
corocznie wynosi	-	-	-	10,200.

SRZEDNI i NIZSZY SZTAB.

1. Regiment Kwatermistrz	-	-	-	2,400.
3. Adiutantów, iednemu	1,800.	Zł:		
na Rok uczyni	-	-	-	5,400.
1. Audytor	-	-	-	2,000.
1. Regiment Felczer	-	-	-	2,000.
1. Kapelan	-	-	-	1,200.
6. Podchorążych, iednemu	384	Zł:		
na Rok, uczyni	-	-	-	2,304.
8. Oboistów	360.	-	-	2,880.
1. Sztab. Furiyer	-	-	-	360.
1. Profos	-	-	-	360.

1. Regiment-Dobosz	-	360.
1. Pufzkarz	-	360.
1. Podprofos	-	180.
1. Woźnica z wozem i 4. końmi pod Aptekę i Kasse	-	1,000.

OFFICYEROWIE.

6. Kapitanow z kompaniami i 6. Kompanii Sztabowych, à 3,600. zł: na Rok, uczyni	-	43,200.
6. Sztabs-Kapitanów, iednemu 2,200. zł: co Rok, wynosi	-	13,200.
12. Poruczników - 1,500.	-	18,000.
12. Podporuczników 1,200.	-	14,400.
12. Chorążych - 1,100.	-	13,200.

UNTE-OFFICYEROWIE i GEMEYNI.

36. Serżantów, iednemu 432. zł: na co Rok, uczyni	-	15,552.
12. Furyarów - 336.	-	4,032.
12. Felczerów - 600.	-	7,200.
72. Kapralów - 300.	-	21,600.
24 Doboszów - 180.	-	4,320.

12. Foyfrów	- 180.	- 2,160.
24. Cieślów	- 180.	- 4,800.
1,560. Gemeynów	180.	- 280,800.
12. Wozniców Prowiantowych z Wozami i 48. Koźni, a		1,000.
zł: na Rok	-	12,000.

1,844. Główn. Sum: Rocz: pła: 510,188.

Według w zwyż wyrażonego ułożenia ieden Batalion składa się z 2. Sztabsofficyerów, 1. Adiutanta, 16. Officyerów, 2. Podchorążych, 40. Unter Officyerów, 4. Felczerów, 8. Doboszów, 4. Foyfrów, 8. Cieślów, i 520. Gemeynów; *in Summa* 605. Główn, która proporcya naylepsza iest dla iednego Batalionu. Chcąc ie licznieysze ułożyć, chwiałyby się w nacieraniu całym Frontem; i zwyczajny głos Ludzki nie mógłby podczas musztry bydź tak dośnośnym, aby Kommenda była zrozumiana a osobliwie w czasie sprawy z Nieprzyjacielem.

Dalsze sprawunki kosztować będą.

- Na wielki Mundur dla 6. Podchorążych, 8. Oboistów, 1. Profosa 1. Regiment-Dobosza, i 1. Pufkarsza, tudzież dla 36. Sierżantów, 12. Furerów, 12. Felczerów, 72. Kapralów, *in Summa* 149 Gł: rachując po 51. zł: na Rok, uczyni - 6,599.
- Na wielki Mundur dla 24. Doboszów, 12 Fayfrów, 24. Cieślów, 1,560 Gemeynów, i 1. Podprofosa, *in Summa* 1,621. Głów, à 37. zł: corocznie, uczyni - 59,977.
- Na mały Mundur dla 149. Unter-Officyerów, i 1,621. Gemeynów *in Summa* 1,770. Głów, à 32. zł: co Rok, uczyni - 56,640.
- Na Medycynę dla 149. Unter-Officyerów, i 1,621. Gemeynów, *in Summa* 1,770. Głów, à 3. zł: na Rok, wynosi - 5,310.
- Na Reparacyą Broni i Lederwerku

na każdą Kompanią 600 zł: co	
Rok, uczyni	- - - 7,200
Na utrzymanie Lazaretu	- - - 3 600.
Na Ołów i Proch do musztry	- - - 8 000.
Płaszczce dla 1,770. Główn, à zł: 24	
wynosi 42,480. zł: na lat 4 co	
Rok do Kasy wchodzi	- - - 10,620.

Lederwerk na Lat 9.

1,770. Pendentów, à zł: 5. uczy:	8,850.
1,770. Tornistrów, à zł: uczyni	- 8,850.
25. Pasów do Bębnow, à zł: 5. wy-	
nosi	- - - 125.
1,682. Flintpasow z pokrywkami	
na panewki, à zł: 3. uczyni	- 5,046.

Sum: 22,881. zł: co Rok do
Kasy wchodzi - 2,549²/₃.

Broń i Bębny na Lat 18.

2,682. Sztuk Bro: à zł. 36. uczy:	60 552.
1,770. Pałaszów, à zł: 9. wynosi	15,930.
1,682. Patrontasów, à zł: 18. u-	
czyni	- - - 80,276.

25. Bębnow, à zł: 90. uczyni 2,250.

24. Siekier z futerałem i pasem,
iako też skorzanym fartuchem
à zł: 32 uczyni 768.

Sum: 109,776 zł: co Rok do
Kaszy wchodzi - 6,098 $\frac{1}{2}$.

Pólwe Rekwizyta na lat 18.

2. Namioty, iedeu dla Chora-
gwianey, a drugi dla ogniowej
warty, à zł: 400 uczyni 800. Zł:

1. Namiot na Kaplicę - 500.

3. Namioty Lazaretowe, po zł:
500 uczyni 1,000.

278. Namiotów dla 1,783 Główn,
rachuiac 10. Ludzi na 1 Na-
miot, à zł: 54 uczyni 9,612.

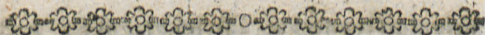
256. Kociołków po zł: 12. uczy: 4,272.

1,770. Flasz blaszanych dla tyluż
Główn, à 3. zł: uczyni 5,310.

534. Sztuk, to iest: 178. Toporów
178 Motyk, 178. Rydlów, à
zł: 3. uczyni 1,602.

26. Płaszczów na Broni, to jest:	
24 dla Kompanii, jeden dla	
Chorągwianey, a drugi dla O-	
gniowey Warty, à zł: 36. u-	
czyni	986.
24. Chorągiewek dla Furyerów	
do wyknięcia Obozu, à zł: 6.	
wynosi	144.
Summa 24,176. zł: co Rok do	
Kassy	1343 ² .
Na Instrumenta dla Oboistów i Fay-	
frów przez lat 12. z reparacyą	
1,440. zł: co Rok do Kassy wcho:	120.
Na Extra-Expens dla Regimentu	1,712.
1,844 Głów i 52. Konie Regimen-	
tu Piezszego wynosi ze wszystkim	
na Rok Zł:	680,949.
SUMMA PLACY DLA WOYSKA.	
	Zł:
Teraźnieysze Woylko Oboyga Na-	
rodów złożone z Głów 18,057.	
kosztne corocznie	9,809,978.
Zaczym do pędanego Etatu na Gł:	
60,983. potrzeba będzie dołożyć	
" " " "	20,143,036.

II.

Uwiadomienie dokładne o buncie tegorocznym Woyfka Szwedzkiego w Finlandyi.

Właśnie w tym czasie, kiedy u nas wojsko liczne, mają za jedyny środek ocalenia Kraiu, i tym końcem Narod zamysła go pomnożyć, aż do 100.000; w Szwecyi trafił się przypadek który okazał iak Wojsko liczne, może bydź niebezpieczne dla samego Kraiu, i iak wielkiej trzeba użyć ostrożności w urządzeniu iego i zachowaniu go w karności i powinności przyzwitey.

Bunty Wojska, nawet w Kraiach despotycznie rządzonych, nie są rzadkie w dzieiach. Szwecya nawet, że dziś ma swoich własnych Królów, winna to buatowi, którego był początkiem

tkiem patryotyzm Darlekalczykow pod Gustawem Wazą w 16. wieku. Teraz jedna część woyska Szwedzkiego sprzeciwiła się Królowi swemu; także z patryotyzmu, ale innego, i z okoliczności bardzo ofobliwych pochodzącego. W powszechności, przyczyny, powody i pobudki nigdy nie były w żadnym buacie tak pomieszane i powiązane; iak w tym. Był to nayfatalnieyszy i naymniey niespodziewany przypadek, dla Króla rezolutnego; przypadek, który zaraz udecydował o rozpoczętęj wojnie, i który bardzo będzie wpływał w dalsze okoliczności niniejszych zawieruchow Północnych. Nie będzie tedy od rzeczy, kiedy tę niezwyčajną i wcale niespodziewaną militarną oppozycją, tak iak się trafiła; ze wszystkimi okolicznościami opowiemy.

Wojna którą był Król wypowiedział Moskwie; sprawiła zaraz w wielu Oficyerach Szwedzkich nieukontentowa-

Grudzień 1788.

Zzz

nie, i jakieś ważenie się. Powątpiewano o słuszności powodów do tey wojny i zaraz przy pierwszych operacyach okazano nieukontentowanie swoje tak iawnie, iż wielu Officyerom dana była odprawa natychmiast. Lecz gdy Król pojechał do Sztokolmu 25 Sierpnia, wstąpiło się w woysku ieszcze więkksze powątpiewanie, czyli wojna rozpoczęta przeciw Moskwie była słuszna lub nie. Większa liczba Officyerów postanowiła, że dla nich jako Obywateli Szwedzkich było bezpieczniey wstrzymać się od wszelkich nieprzyjacielskich kroków, pokiby Sejm nieustanowił, czegoby się w tey mierze trzymać należało. Udali się tedy do Xiążęcia Sudermanii, któremu Król zlecił był naywiększą nad woyskiem morskim i lądowem zwierzchność i oświadczyli, że wierność ku Oyczyźnie nie dopuszczala im przykładać się daley do takiej wojny, która podług wszelkich pozorów podniesiona była przeciw Kon-

stytucyi i Prawom Państwa, i profili J.
 Xcęy Mości, żeby proponował zawie-
 szenie wojnym Generałom Rossyjskim.
 Xiążę użył wszystkiej wymowy, żeby
 ich przekonał, że ich ten postępek,
 sprzeciwiał się wszystkiej maxymom,
 które zwykły bywać zasada Konsty-
 tucyi wojska każdego, i że do na osoby
 wojskowe wcale nie przystało, gdyż
 tym sposobem wszelka karność i su-
 bordynacya zgruntuby były w obalone.
 Officyerowie odpowiedzieli, że byli
 „ równie Obywatelami iak żołnierza-
 „ mi, i że podejmując się obowią-
 „ zków żołnierskich, nie zapomnieli o
 „ tém co winni Oyczyźnie: nawet
 „ przysięgając na stan żołnierski, obie-
 „ cali, że nie mieli w niczém naruszać
 „ Praw i Konsty tucyi Szwedzkich, ale
 „ owszem, że je mieli bronić przeciw
 „ wszelkiej gwałtowności. — Xiążę
 nie zważał na to, i nie chciał wdać się
 w ugodę względem zawieszenia broni.

Zzzij

żeby w niniejszych okolicznościach tak sobie przeciwnych, przenieść obowiązki nad żołnierskie cywilne.

Podług tey maxymy niesłychaney, wysłali oni deputacyą do Petersburga z oświadczeniem Imperatorowey; że jeżeli woyska Rossyjskie nie uczynią nieprzyacielskiego przeciw Szwecyi, woysko także Szwedzkie nie będzie napastowało granic Rossyjskich, i nie będzie prowadziło wojny, która bez przyzwolenia Seymu byłaby niesprawiedliwa. Imperatorowa przyela tę Deputacyą, na którey czele był Pułkownik *Jagerhorn*, bardzo grzecznie, i oświadczyła, iż iey nie mogło bydź przyiemnieyszego, iak zachowywać dobre sąsiedztwo, i żyć wspokoyney przyiaźni z Narodem Szwedzkim. Upewniła oraz, iż była gotowa do zawieszenia broni, i na dowod, że ta iey deklaracya była szczera, upewniła Officerów Szwedzkich, iż jeżeli ta przerwa wojny byłaby potwierdzona

od Szefa Kommanderującego, Finlandy miała zażywać długiego pokoju, przynajmniej z strony Imperatorowy.

Wnet zgodzono się względem punktów Konwencyi, i Officyerowie przywieźli ie Xciu Sudermanii, Niechętnie, ale iednak zniewolony od wielkiej liczby Malkontentów podpisał ie Xiążę nakoniec, i kazał się woysku swemu cofnąć w Granicę Szwedzkie. Sam tylko mężny i pocziwy Generał *Platen*, nie usłuchał rozkazów Xcia i pozostał z obiema batalionami Gwardyi w Finlandyi Moskiewskiej, oświadczając, że przerwa wojenna była podpisana od Xcia z przymusu, a nie dobrej wolney chęci. Nawet potém dnia 2. zbra miał on być utarczkę z przednią strażą Moskiewską, która go zaczepiła, ale wnet wrocila się nazad, a on utrzymał się przy swém stanowisku. Wszakże potém dla niedostatku żywności, opuścił Finlandyą Rossyiską, i wrócił się do Szwedzkiego Kraiu.

Nie do nas należy rozstrzygnąć, czyli ten postępek woyska Szwedzkiego może bydź wymownym lub nie? Co do powodów, które przywiodły Oficyerow do wypowiedzenia posłuszeństwa w takim razie Królowi i jego Bratu Wodzowi swemu, trzeba wiedzieć, iż w nowey Konstytucyi rządu, na dniu 21. Sierpnia 1772. ustanowiono iak następuje.— Podług Artykułu VI „Król może zawierać Traktaty, Allianse, czynić zawieszenia broni, może się względem tego naradzać z Konfylliarzami Seymowemi, ale iednak może czynić co mu się zdaie najlepszego. „ Podług Art: XVIII „Woysko poprzyięga na wierność Królowi, Państwu i Stanom. „ Podług XLVgo „Król powinien Państwo zachować w pokoju, a osobliwiey bronić go przeciw nieprzyiaciom zagranicznym. Kiedy iaki nieprzyaciel zagraniczny uderzyłby na Państwo, Król powinien użyć wszelkich sposobow na dobro Kraiu. Jak tylko skoń-

czy się wojna, powinien zwołać Stany,,
Podług XLVIIIgo: „ Król nie powinien
zaczynać wojny zaręczney, bez przy-
zwolenia Stanów. „ Oba ostatnie Ar-
tykuły zdają się być przeciwne po-
przedzającym, i w powszechności
na Seymach Szwedzkich nie raz by-
wa wzmianka o niepewności w ró-
żnych przypadkach Konstytucyi. Być
tedy może, iż ta niepewność i wąpli-
wość była Officyerom jakimś powo-
dem do sprzeciwienia się Królowi. Je-
dnak zawsze opór ten jest tém dzi-
wnieysz, że wszyscy Officyerowie by-
li od Króla Patentowani i obrani. A
to ieszcze dziwnieysza, iż się sprzeci-
wili wojnie jako obywatele. Chcąc się
sprzeciwiać tym sposobem, nie powin-
ni byli wzruszyć fundamentów Kon-
stytucyi wojenney, przez gwałtowne
podeptanie posłuszeństwa i subordyna-
cyi, bez której wojsko każde stałoby
się tylko zgromadzeniem łotrów i rozbojników
publicznych; ale powinni byli opuścić

wpród służbę woyskową, i dopiero iako obywatele sprzeciwiać się wojnie, jeżeli ją mieli za niefortunną. Ale oni sprzeciwili się Królowi swemu iako obywatele, i zawarli Konwencya z Imperatorową, iako żołnierze.

Ten sam świeży przykład okazuje, na jakie konsekwencye narażają się Narody, które w Konstytucyi swoiey cierpią jakie niepewności, wątpliwości i nie staraia się woyska swego mieć w iak naywiększey karności. Anglia bydz powinna oboyma tego, dla wolnych Kraiow przykładem. Niemalż tam naymnieyszey względem władzy Króla i Parlamentów niepewności. Woysku także przez to samo do niekarności odieyta droga, że żołnierz, iakieykolwiek bądź rangi, za każdy przeciw prawom cywilnym popełniony występki, natychmiast odpowiadać musi w sądzie cywilnym, od którego sprawiedliwości nie może go załonić mundur woyskowy. Ten zwyczaj czyni żołnierza bardzo

względem zachowania praw Kraiowych
ostrożnym, a to samo przyzwyczajają go
do pełnienia ściśle obowiązków wojen-
nych.

III.

Dalsze Pisma Dyplomatyczne
między Sejmującemi Stanami
Najias: Rzepltey, i Ministrami
Dworow sasiędzkich.

*Odpoowiedź Skonfederowanych N. Rrze-
czyppolitey Stanów, na Notę powtór-
ną, (*) Ministra Pruskiego.*

Nizey podpifani z wyraźnego rozka-
zu Króla Jmości i Stanow Rzepltey
Skonfedi ninieyszego Seymu, mają
honor udzielić Jp. de Buchholtz Posko-
wi Extraordynaryiuemu Najias: Króla

(*) *W poprzedzającej Części Nro: IV.
p. 1001. położoną.*

„Imci Pruskiego następującą odpowiedź
 „rosowną do Deklaracyi d. 19. Listo:
 „od niegoż podaney.

„Zgromadzone Szepłtey Stany w po-
 „wtórney Króla Imci Pruskiego dekla-
 „racyi coraz o trwałzey przyiaźni i do-
 „brego sąsiedztwa, z naywyższą wdzię-
 „cznością znayduią oświadczenia. Jeże-
 „li Ustwa Kommissyi Woyskowej ścia-
 „gnęła podchlebne J. K. Mci dla Obrad
 „Seymowych świadectwo, przekonywa
 „ciąg następny prawodawstwa, nietyl-
 „ko, że w prawidłach zupełney nie-
 „podległości i wolnego rządu, dalsze
 „Seym stanowi Prawa, ale że też sta-
 „ją się dziełem wzmagającego się ie-
 „domyślności ducha. Okaznie tym
 „samym Rzeplta iak szczerze żąda
 „przyiazne J. K. Mci dopełniać nadzieie,
 „iak wyfoko ceni zamiary Jego, iak od-
 „powiada tym dowodom, względem u-
 „bezpieczenia i sżożeśliwości Rzepltey
 „które Król Imć Pruski w Deklaracyi
 „swoiey wyższemi nad wszelkie inne

„konfyderacye mianuie. I lubo wol-
 „ność myślenia i mowienia, istotną jest
 „Republikantkiego rządu własnością,
 „różność atoli zdań i mów, przeciwnie-
 „go woli ogólney Stanów Zgromadzo-
 „nych wrażenia nie czyni.

„Zrażony Narod rozciągnionym bez
 „przykładu Gwarancyi rządu swojego
 „tłomaczeniem, nie przeto w troskliwo-
 „ści swoiey obeymuie Gwarancyą z
 „Prawem udzielności zgodną. Taka
 „jest w wyrazch ośtatniey Deklaracyi
 „Króla Jmci Pruskiego oświadczona
 „Gwarancya generalna, za niepodie-
 „głością Rzepltey, bez wdawania się
 „w urządzenia iey wewnętrzne; bez
 „ścieśnienia wolności w iey Obradach
 „i Ustawach; taka nakoniec, iaką cały
 „Narod wystawia sobie, która nigdy
 „przeciwno famey Rzepltey, ale tylko
 „za wezwaniem od niey w Stanach
 „Zgromadzonych przeciwko gwałcą-
 „cym udzielność, wolność i całość o-
 „neyże własności użytą bdź może. A

„kiedy Król Jmci Pruski w sposob, iak
 „nayprzyjaźniejszy o chęć i skłonność
 „swoię ku dopełnieniu dawnych robo-
 „wiązkow swoich Allianzji Generalney
 „Gwarancyi oświadcza; dopełnienie to
 „nie może być od Narodu winaczey,
 „iak tylko z wzajemną chęcią i czuło-
 „ścią przyjęte.

„Jednąż zawżde o nieokreślonych
 „Gwarancyach troskliwość była tymże
 „Stanom Zgromadzonym powodem, iż
 „w odpowiedney Nocie Dworowi Ras-
 „syjskiemu 17. Listo: mając w celu nay-
 „lepsze Rzepltey bycie, Negocyacye
 „ze wszystkiemi Sąsiedzkimi Dworami
 „za nayprzyzwoitszy w tym względzie
 „środek uznały Negocyacyą za-
 „tym mianowicie Nayias: Królowi Jmci
 „Pruskiemu przez Posta wysłać się mia-
 „nego, w pełnym zaufania żądania o-
 „fiarując, Stany Rzepltey, w nieomył-
 „ney zostają nadziei, że i przedsię-
 „wziętych około ubezpieczenia i szczę-
 „śliwości iey starań popierać J. K. Mci

nie przestanie, i powszechne całego
 Narodu Polskiego zdanie, o wspote-
 czności umyślu i charakterze duszy nay-
 dalszym od niewzględney na moral-
 ność polityki, tenże Monarcha nie-
 przerwanemi przyiaźni i sąsiedztwa
 swego postępkami wielkomyślnie u-
 twierdzi.

W Warszawie d. 8. Grudnia 1788.

*Stanisław Nałęcz Małachowski, Re-
 ferendarz Koronny, Marszałek Seymo-
 wy i Konfederacyi Prowincyi Koron-
 nej.*

*Kazimierz Xiążę Sapieha, Generał
 Artylleryi i Marszałek Konfederacyi*

W. X. Litt:

*Nota trzecia podana przez Ministra
Pruskiego,*

„ Niżey podpifany Pofel Nadzwyczajny
 „ Najiaśnieyszego Króla Imci Pruskiego,
 „ nieomieszkał przefłać Dworowi fwemu
 „ Not, które Najiaśnieyszemu Królowi
 „ Imci i Stanom Skonfederowanym Sey-
 „ mującym komunikować d. 17. zeszle-
 „ go Miesiąca podobalo się, to iest: Od-
 „ powiedz na Notę JP. Hrabi Stackelberka
 „ Pofla Wielkiego Nadzwyczajnego Naj-
 „ iasnieyfzey Imperatorowey Caley Ros-
 „ fyi, iako też Notę temuż Pofłowi poda-
 „ ną, względem wyięcia Woysk Rosfii-
 „ skich z Kraiu Rzeczypospolitey, oby-
 „ dwie pod iedną będącą datą.

„ Niżey podpifany, odwołując się do
 „ wfzyftkiego tego, co miał honor dekla-
 „ rować dawniey Najiaś: Królowi Imci i
 „ Prześw: Stanom Skonfederowanym Sey-
 „ mu terażnieyszego, wyraźnie odebrał
 „ zlecenie oświadczyć czulość i wdzię-
 „ czność, z iaką Najiaś: Król Imc Pruski
 „ przyjął Kommunikacyą tych dwóch Not,

„ i którą tenże Król Jmć ma za dowód Au-
 „ tentyczny oświeconych prawideł i fen-
 „ tymentów Patryotycznych. które odży-
 „ wiają i dystyngwują teraznieysze Naro-
 „ dowe Zgromadzenie.

w Warszawie dnia 2, Grunia 1788.
 de BUCHGOLTZ.

*Nota podana przez J.P. de Caché Mi-
 nistra Dworu Wiedeńskiego.*

„ Niżey podpisany sprawujący interessa
 „ Najiaśnieyszego Cesarza Jmci, doniosł-
 „ szy nieodwłocznie Dworowi swemu, o
 „ zażaleniach, które Mu przelozone zo-
 „ stały na konferencyi Dnia 1. Listopada
 „ przez JJWW. Pieczętarzów Koronnych
 „ i W. Xięstwa Lit: względem szkód, któ-
 „ rych Obywatele Polscy Woysk Austrya-
 „ ckich przy oblężeniu Chocimia bawią-
 „ cych doznać mieli, został umocowa-
 „ nym dania odpowiedzi, z wyraźnym
 „ zapewnieniem, iż którekolwiek szkody
 „ okazane i dowiedzione będą, iako w tey
 „ okoliczności przez Woyska Austryackie

„ Obywatelom Polskim poczynione, nad-
 „ grodzone zostana, z tą sprawiedliwością
 „ i dobrą wiarą, na których się załada
 „ postępowanie Cesarza Jmci, względem
 „ wszystkich Sąsiadów swych, a szcze-
 „ gólniey względem Nayaśnieyszey Rze-
 „ czypospolitey Polsktey; i że stosownie
 „ do tego niżej podpisany wkrótce bę-
 „ dzie w stanie uwiadomienia o Urządze-
 „ niach, które przez Jego Cesarzsko-Kro-
 „ lewską Mość rozkazane będą, dla przy-
 „ stąpienia do Examinu i likwidacyi tych
 „ pretensyi wspólnie z Ołobami, które na
 „ ten koniec ze strony Rzepltey wyzna-
 „ czone zostana.

„ Niżej podpisany, ma oraz zlecenie
 „ przydania do tych zapewnień tey uwa-
 „ gi, iż Nayaśnieysza Rzplita uznały
 „ zapewne z swey strony z ukontentowa-
 „ niem, że czynne operacye Woysk Jego
 „ Cesarzsko-Królewskiej Mości w Molda-
 „ wii, niemialo przyłożyły się do zabespie-
 „ czenia w czasie tey Kampanii Granic
 „ Rzepltey, które z przyczyny niekarno-

„ śc!

„ ści Woysk Tureckich i Tatarskich; mi-
„ mo praw iey Neutralności wystawione
„ były na widoczne niebezpieczeństwo: że
„ obleżenie i wzięcie Chocimia, dopełni-
„ ły zapewnienie Jey bezpieczeństwa, zwró-
„ ciwszy całą bacność tych Woysk; i od-
„ daliwszy ie zupełnie od rzeczoney Gra-
„ nicy; i że nakoniec jeżeli uskutecznie-
„ nie tego przedsięwzięcia sprawiło konie-
„ czność użycia nieodbicie potrzebnych
„ frzodkow dla odjęcia Fortecy Nieprzy-
„ cielskiej wszelkich posiłkow, których
„ dodawanie Fortecy obleżoney, Prawo
„ Narodow i Neutralności zabrania. frzod-
„ ki te sprawiły požądaniy skutek, zgo-
„ dny nawet z własnym Interessem Polski;
„ i niemialy nadto innego celu; iak tylko
„ zostanie mieysce skutecznych urzędzeń
„ tych, które z przyczyny ustawy Rzą-
„ Kraiowego, nie mogły bydz przywie-
„ dzione do skutku na żądanie i zażalenia
„ Kommendanta Woysk Austryackich, i-
„ ko też; że zapewnienia i objaśnienia,
„ o których przelōżeyie Jego Krolewkiey

Grudzień 1788.

Aaaa

„ Mości, i Najiaśnieyszey Rzeczypospo-
 „ litey na Seymie Zgromadzoney niżej
 „ podpisany uprasza JJWW Pieczętarzow
 „ Oboygą Narodow, tym iaśniey okażą
 „ fentymenta sprawiedliwe i przyjacielkie,
 „ któremi się rządzi Najiaśnieyszey Mo-
 „ narcha Jego. Niżej podpisany, ma ho-
 „ nor oświadczyć oraz, iż Jego Cefarsko-
 „ Królewska Mość z ufnością obiecuie so-
 „ bie, iż Jego Królewska Mość i Rzecz-
 „ pospolita Polska ze swey strony odpo-
 „ wiadać zechcą, tym fentymentom przez
 „ zupełną wzajemność przyjaźni i Spra-
 „ wiedliwości w krokach swoich, i przez
 „ równe staranie oddalenia tego wszyst-
 „ kiego, coby mogło mieć dobrą har-
 „ monią, tak szczęśliwie między oboygą
 „ Państwami utrzymywaną, tudzież przez
 „ zachowywanie świątobliwe obowiąz-
 „ kow wzajemnie przyjętych przez Tra-
 „ ktaty iak nayuroczytsze.

w Warszawie dnia 27. Listopada 1788.

DE CAGHE.

IV.

Wojna Turecka. R. iwfszy

(Dokończenie.)

Skonczona tegoroczna Kampania okazuje, że iak Cesarz, tak i W. Wezyr, nie chcieli nie przedsięwziąć wielkiego, co mogło dependować od samego szczęścia. W. Wezyr widząc, że go nie atakowano, kazał woyska Cesarzkie tu i owdzie, osobliwie w Bannacie napastować, ale nigdy nie uderzył na nie z główną swą potęgą; lecz tylko wysyłał przeciw nim osobne partye; a gdy się im poszczęściło, spuszczał na Cesarzkie cofających się lekkie podiazdzy; sami zaś pozostawali nad Dunajem. Nawet po dosyć fatalnych dla Austryaków przypadkach pod *Karanzebes* i *Slatyną* na dniu 14. i 21.

Aaaaaj

zbra zamiast iść pod Temeswar i dobywać go, wrócił się nazad w góry, a w krócie potém przeszedł nazad za Dunay i mosty za sobą zebrać kazał. Cesarz atém, zostawiwszy Generała *Wartenslebena* w 15000 w Bannacie, wrócił się nazad do Syrmii i do dawnego pod Zemlinem obozu.

Cesarz przedtém powrótem, odebrał był wiadomość pod Temeswarem, że Turcy pod *Karanzebes* obozujący dnia 10 gbra cofnęli się, byli ku *Slatynie*, a z tamtąd daley ku *Mehadyi*. Zaraz na tę nowinę ruszył Monarcha z głównem Woyskiem ku *Pancsowa* dla wyparowania Turkow z tamteyszey okolicy. Cała potęga podzieliła się na troje. Jedne Korpus poprowadził Gener: *Harrach* w lewą przez *Werschetz* ku *Uypalance*, drugie Gener: *Itton* przez dolinę *Karassowską* ku *Weyfskirchen*. Cesarz sam pociągnął z głównem woyskiem wzdłuż Rzeki *Temesch* na *Sakula*, *Jakuba*, ku *Pancsowa*. Gen: *Lilien* z

rozkazu Cesarza miał położyć most na Rzece *Temesz* i w kroczyć do *Syrmii*. Lecz gdy się ludzie jego krząta-ia około mostu, Turcy z *Pancsowa* ie-dnego poranku, wpadli na nich, tak nagle, że co się nie mogło schronić przez most, było zrabane wszteki. O-sobliwie Strzelcy i Pontonierowie, po-nieśli naowczas największą klęskę Tur-cy za uciekającemi zapędzili się aż za most, i aż do samych magazynów Au-stryackich. Ten przypadek w Korpusie Gen: *Lilien* sprawił wielkie zamieszanie i byłoby się tu coś podobnego stało iak pod *Lugosch* 21. 7bra; gdyby znaczny poczet Kawaleryi nie był nadszedł z *Orlowatu* i Turków nazad nie odpe-dził. Było ich na ówczas 1500. a Ce-sarskich padło do 140.

Tegoż samego dnia, gdy się to dzia-ło pod *Tomaszowicami*, Gen: *Harrach* przyszedł już był do *Werschetz*, a z tamtąd z wielkim pospiechem udał się do *Uypalanka*, gdzie stanął 21. 8bra

gdy zaczynało świtać. Tureckie czaty były spędzone, kazerny z Janczarami dobyte, i atak do reduty przypuszczony. Lecz od szturmu Cesarcy byli po trzy razy odpędzeni, i legło ich na mieyscu 800 a 214. zostało rannych. Proponowano tedy Turkom kapitulacyę, którą oni też przyjęli, Garnizon 2420. ludzi był eskortowany do *Pansowa*. Tu miano już podśluchy o naciąganiu głównego Cesarckiego woyska, i gotowano się odwrotu, który też nastąpił bliższej nocy. Na ten czas to Turcy znaczną część *Pansowa* spalili. Cesarz kazał się swym puścić za uchodzącemi Turkami, z których też wielu opieszalszych dogoniono i pobito. Tu zostawiwszy Monarcha Generała *Clerfait* poszedł sam z resztą woyska 25. 8bra na *Upawę* do *Zembina*, gdzie stanął 29. i woysko swe złączył z tém, które tam zostawało do tąd pod Generałem *Gemmingem*. Tak tedy cały *Bannat* został od Turkow opuszczony, na-

wet *Weteraniſką Gaſſinią* tak do doby-
cia trudoą; opuſcili Turcy, ale ją
wprzód minami jak mogli popuſili i do
obrony mniey ſpoſobną uczynili. Woy-
ſko W. Wezyra przez powrót do do-
mu Azyatów dużo oſlabione, podzieli-
ło ſię na różne części. Jedną rozto-
czyła była obez na krotki czas pod
Belgradem, druga udała ſię do *Bosnii*,
nawięcey zaś poſzło ich z W. Wezy-
rem na Karakał ku *Warnie*.

Ze drogi od deſzczow i roztopionych
śniegow bardzo ſię popuſły były, a po-
tem naſtały mrozy bardzo tegie, prze-
to nie ſię nie mogło iść ſtać ważnego
w Syrmii i okolicy *Belgradu*. Nawet w
Kroacyi rozpoczęta blokada Tureckiey
Gradyſki, była z teyże ſamey przyczy-
ny porzucona i Generał *Landon* udał
ſię z tamtąd proſto do Wiednia.

W *Moldawii* Xiążę *de Coburg* po wzię-
ciu *Chocimia*, pociągnął z ſwém Kor-
puſem do *Roman*. Generał *Spleny*,
który go poprzedzał z *Awantgardą*,

musiał zwieść 14 gbra pod *Abschud* krwawą potyczkę, z Turkami, których lubo z wielką biedą pokonawszy, sprawił, że natychmiast Turcy i Tatarzy z *Moldawii* uścąpili, i do Wołoszczyzny udali się. Podobnież drugie Korpus Turkow, i Tatarów, które przywodził Han Tatarski i Ibrahim Bafza, pierzchnęło do Wołoszczyzny za zbliżeniem się Feldmarszałka *Romansowa* ku Prutowi. Zamiarem jego było szukać nieprzyjaciół, uchodzących ścigać i na Wołoszczyźnie rozłożyć woysko swoje na zimowe kwatery; lecz niedostatek żywności w Kraiu od nieprzyjaciela spustoszonym, i nagle zachodząca zima przeszkodziła do tego. Stanął tedy na zimę w *Jassach* i w okolicy, a zaś Xiążę *de Coburg* obrał sobie za kwaterę miasto *Roman* i jego okolicę.

Pod *Oczakowem* trafiło się wiele krwawych i zaciętych potyczek. Najgodnieysza wspomnienia była dnia 29. Augusta. Koczowała ona Moskalów, do 2000. ludzi.

Turcy uczyniwszy wycieczkę z Fortecy, wpadli na Generała *Suwarów*, który przywodzi lewe skrzydło Wojska Rosyjskiego z taką zwawością i zapalczywością, że gdyby Xiążę *Repnin* nie był mu przyjechał w tam czas na pomoc, całe lewe skrzydło byłoby w sztuki zrabane, i rozproszone, taka się już była między Moskalami wszczęła trwoga i zamieszanie. Generał *Suwarów* ledwie z ran pod Kinburnem odebranych wygoiony, znowu tu był ciężko raniony. Inny Generał stracił życie z 30. Officyerami, a 40. Officyerów było rannych. Ta wycieczka była powodem Xiążęciu *Potemkinowi* do odmienienia pozycyi Obozu, i inakszego rozłożenia Wojska swego. Do tego nieszczęścia trafiło się jeszcze inne, gdyż wielki Magazyn Prochu w Kinburnie został trafunkiem na powietrze wysadzony, i zruynował wielki Kościół z 800. ludzi, którzy się w nim na teczas znaydowali.

Wielkie gorąca lecie, i gwałtowne deszcze, które potem nastąpiły, spóźniły bardzo operacye Wojska Rosyjskiego pod

Oczakowem tak dalece, iż ieszcze na końcu Września bezstronni Obserwatorowie twierdzili, iż Oczaków długo ieszcze miał trwać w Tureckich rękach, jeżeliby iaki szczęśliwy przypadek nie pomógł Moskalom. Kapitan Basza stał z flotą swoją przy małej Wyspie *Berezan*, na dwie mile od Oczakowa leżącej, zkad tedy owe dy posyłał okręty z ludźmi, żywnością i amunicją do Fortecy. To jednak posilkowanie działo się z wielką trudnością, gdyż flotylla Rosyjska pod bateriami Kinburnskimi i na prawym brzegu Oczakowa stojąca, na wielkiej była do tego przeszkodzie. Wszakże Admiral ten, opatrzył nakoniec fortecę tak, iż na końcu 7bra Moskale, ani nawet zewnętrznych szanców nie byli ieszcze opanowali, i przez ustawiczne wycieczki nie mało w ludziach ponosili szkody. O przypuszczeniu głównego szturmu, nie można było ani pomyśleć; gdyż Artyllerya, choć pewnie tak liczna i piękna, iakiej ieszcze podobno pod żadną fortecą nie było, nie wielkie sprawiła ruiny w potężnych Ocz-

kowa wałach; a zaś garnizon Turecki wynosił na ten czas do 25000, i ustawicznie czynił wycieczki. Kapitan Bafza był przymuszony dla gwałtownych szturmów i zbliżającej się Zimy, opuścić stacyą ową i wyspkę *Berezan* wydać na sztych Moskałom, którzy ją dnia 12. Listopada opanowali, Bafzę tamecznego i garnizon z 400. ludzi; toż wiele ammuniacyi różney i 40. harinat zabrali. Ta zdobycz jest ważna dla Woysk Rossyjskich: gdyż odtąd Flotta Turecka nie będzie się mogła tak blisko Oczakowa bawić, ani z tamtąd ukradką co przeciw niemu poczynać.

Zima wczesna nader froga, i zwyczajny upor w bronienu się Turków, kazały się spodziewać, że to obleżenie, tak kosztowne co do ludzi i co do pieniędzy, miało bydź tey Kampanii bez skuteczne. Lecz Xiążę Potemkin przewidując iakąby to w przyszłych operacyach uczyniło zwłokę, gdyby na przyszłe lato Oczakow miał bydź znowu dobywany, postanowił dobyć go koniecznie tey Kampanii, niech-

by to kosztowało co chciało. Z każdym innym Woyskiem, kusić się o to, w tak przykrą i frogą porę, byłoby rzeczą niepodobną. Lecz cierpliwość zastalona i na wszystkie niewygody trwała woyska Rofsyjskiego, zaręczały Wodzowi temu za Pewność zamysłu tego. Jakoż Oczakow dnia 20, Grudnia był wzięty szturmem. Kto zna co to jest rozpacz, a jeszcze Turecka, domysli się wiele krwie ludzkiej było przelaney dnia tego. Wiadomość autentyczna od samegoż wspomnionego Wodza Rofsyjskiego do tey stolicy nadesłana, podaje do 7000. Turkow, a 4000. zwycięzcow którzy legli w tym szturmie; oprócz 10,000. Mieszkańców, kobiet i dzieci; których żołdał rozruszony wpień wyciął. Dalsze okoliczności tey arcyważney zdobyczy w Pamiętniku Roku następującego, będą mogły być dopiero opisane. Równie aż do przyszłego Miesiąca odłożyć musimy intereffujące uwagi niniejszey woyny Tureckiey, i Szwedzkiey; toż względem ofobliwey nader sytuacyi Europy, a ofobliwie naszego Kratu

